

Výzva doby

Je symbolické, že práve v máji, v mesiaci, keď si pripomíname 67. výročie ukončenia 2. svetovej vojny a víťazstva nad fašizmom, sa schádza náš XV. zjazd Slovenského zväzu protifašistických bojovníkov. Tak, ako pred mnohými rokmi naši predchodcovia, aj my

dnes stojíme pred výzvou doby a hľadáme odpovede na otázky, ako ďalej, ako pokračovať v nových podmienkach. Priami účastníci boja za slobodu, mier a demokraciu zvolili riešenie v založení najskôr viacerých samostatných, neskôr spoločného zväzu. Prostredníctvom jeho činnosti obhajovali a presadzovali v spoločnosti ciele a hodnoty, za ktoré mnohí položili svoje životy. Aj vďaka nim a ich úsiliu sú tradície a hodnoty antifašistického hnutia v slovenskej spoločnosti stále živé a prítomné. Dnes žiaľ, taká je už zákonitosť života, je v našich radoch čoraz menej priamych účastníkov protifašistického odboja, postupne odchádzajú. Aj preto dnes stojíme pred otázkou, ako ďalej, ako pokračovať v nových podmienkach, kde zobrať legitimitu na nové pokračovanie a existenciu nášho zväzu.

Hodnoty boja za mier, demokraciu a slobodu, sú hodnotami, ktoré sú v základoch modernej Európy i nášho štátu. Tieto hodnoty nie sú dočasné, ale majú trvalý charakter. Vojna proti fašizmu bola vojnou, v ktorej bola ohrozená existencia celých krajín, národov, a po stáročia formovanej civilizácie bola to vojna o prežitie. Civilizačné hodnoty sa musia brániť v predpolí, a nie až v poslednej hradbe, ako sa to stalo v druhej svetovej vojne. V dnešných ťažkých časoch vo svete, ale aj na Slovensku, je živná pôda pre rôzne extrémistické hnutia a strany, pohrobkovia fašizmu ožívajú fašistické a nacistické tradície, falšujú históriu, zľahčujú fašistické zločiny. Nesmieme zabúdať, že slovenská ľudácka politická reprezentácia uverila v Hitlerovo víťazstvo vo vojne a tomu, čo si predstavovala pod Novou Európou, sa snažila prispôbiť štát. Nie ako dočasný ústupok, ale natrvalo, definitívne a bez alternatív. Aj preto sa aktívne zúčastnila na vojne, prepadnutá Poľska i Sovietskeho zväzu, povolala nemecké vojská na potlačenie povstania, deportovala desaťtisíce spoluobčanov zo Slovenska len preto, že boli inej rasy. Nadväzovať na tieto tradície nie je perspektívou, ale cestou do pekla.

Preto je našou úlohou v najbližšom období, spoločne ešte so žijúcimi účastníkmi antifašistického boja, spolu s mladšími i novými členmi zväzu, usilovať sa o akceptáciu hodnôt protifašistického odboja naprieč politickým spektrom Slovenskej republiky tak, aby bol prijatý Národnou radou Slovenskej republiky Zákon o protifašistickom odboji, boji za mier a demokraciu v rokoch 1938–1945 a postavení Slovenského zväzu protifašistických bojovníkov ako verejnoprospešnej organizácie. Veríme, že zákon bude podporený rozhodujúcou väčšinou politických strán, aby bol naplnený odkaz Vianočnej dohody z roku 1943, ku ktorej sa postupne prihlásili všetky rozhodujúce sily slovenského protifašistického odboja. V tom je naše poslanie i budúcnosť. **generálporučík Ján HUSÁK**
Roman HRADECKÝ

Úspešná misia generálov

V Klube generálov SR sa zrodila myšlienka postaviť v meste Ovruč pamätník slovenským vojakom s uvedením ich mien, ktorí tam padli počas druhej svetovej vojny. Za týmto účelom odišla delegácia Klubu generálov SK na čele s gen. Svetozárom Nadovičom a gen. Mariánom Miklušom do Ovrúču. V delegácii boli aj prap. Štefan Ševčík za Úniu vojnových veteránov a za Slovenský zväz protifašistických bojovníkov Viliam Longauer.

Slovenská delegácia navštívila Ovruch.

Foto: vl

Na Mestskom úrade v Ovruchi ich delegáciu prijal zástupca primátora mesta Andrej Gudenko za prítomnosti hlavného architekta mesta, historikov a ďalších zainteresovaných odborníkov.

Gen. S. Nadovič zdôraznil našu žiadosť o postavenie pamätníka slovenským vojakom a predložil návrh a maketu pamätníka. Po zvážení všetkých okolností bol daný prísľub, že pamätník môže v meste stáť, a to v parku v blízkosti spoločného hrobu slovenských vojakov. Na výstavbu pamätníka bude použitá ovručská žula, do ktorej budú vryté mená padlých slovenských vojakov. Bol aj vybraný zhotoviteľ – sochár

Sergej Jakovlevič Kost'uško. Pamätník, jeho podstavec a úprava okolia pamätníka budú pripravené „na kľúč“ tak, aby 15. septembra 2012 pri príležitosti 100. výročia narodenia kap. Jána Nálepku, za prítomnosti štátnych a vojenských predstaviteľov, mohol byť v Ovruchi slávnostne sprístupnený širokej verejnosti.

V májových dňoch si pripomíname 67. výročie porážky nemeckého fašizmu a nacizmu. Hitlerovci tiahli do dobyvačnej vojny so satelitnými štátmi, od ktorých žiadali pod hrozbou priamej okupácie vojsko a materiálne zabezpečenie. Tzv. slovenský štát nebol výnim-

kou. Jeho vojsko bolo zneužitá na ťaženie proti Poľsku a Sovietskemu zväzu. Slovenskí vojaci umierali v boji proti svojmu svedomiu.

Na vlastné oči videli zverstvá, ktorých sa nemeckí vojaci dopúšťali na civilnom obyvateľstve nešetiac starých ľudí, ženy a deti. Zažili zničenie a vypálenie dedín a miest, ničenie hospodárstva. Jednoznačne pochopili, že ich miesto je na druhej strane bariéry, a preto začali organizovať prechod k partizánom. Svetlým príkladom bol slovenský veliteľ kpt. Ján Nálepka, ktorý spolu so svojimi dobrovoľníkmi na okupovanom území prešiel k partizánom operujúcim na území Ukrajiny a Bieloruska. Slovenskí vojaci boli umiestnení v kasárňach v malom mestečku Ovruch. Mnohí sa spriatelili s občanmi, pomáhali im s jedlom, benzínom, delili sa s nimi s tým, čo mali k dispozícii.

Náhodou sme na ulici oslovili staršieho občana a spýtali sme sa ho či si pamätá slovenských vojakov v Ovruchi. Povedal, že mal trinásť rokov, keď s kamarátom prišiel k slovenskému vojakovi a pýtal si trochu benzínu. Vojak sa spýtal, či je partizánom. Odpovedal, že nie. „Tak benzín nedostaneš.“ „A ty?“ Spýtal sa môjho kamaráta. „Áno, som.“ „Tak ty benzín dostaneš.“ Táto epizóda len dokazuje, že slovenskí vojaci mali dobré vzťahy s obyvateľmi Ovrúču.

V boji o mesto Ovruch a blízkeho okolia padlo 108 slovenských vojakov. Dosiaľ nemajú žiadny pamätník. V archíve sú uložené dokumenty s menami všetkých padlých. **Viliam LONGAUER**

P. Sečkář: S novou vládou prišli aj lepšie podmienky pre prácu SZPB

Z troch vlád, s ktorými SZPB rokoval v priebehu posledných troch rokov, jednoznačne lepšie pristupovali k zväzu kabinety Roberta Fica. Po komplikovanom období exekutívny vlády Ivety Radičovej to aj dnes dáva SZPB nádej, že bude môcť aktívnejšie pôsobiť v oblasti boja proti tendenciám prezentovať skreslené a falošné interpretácie bojov II. svetovej vojny, podporovať hnutia smerujúce proti fašizmu, za demokraciu a ľudské práva. V rozhovore pre Bojovník to konštatoval predseda SZPB Pavol Sečkář.

■ V čom sa XV. zjazd SZPB z organizačného hľadiska líši od toho predchádzajúceho?

– Nedá sa to hodnotiť. Každý zjazd je iný. My sme kládli dôraz na kvalitne pripravené ob-

lastné organizácie. Na všetkých boli členovia Predsedníctva Ústrednej rady (ÚR) SZPB. Včas a dôkladne sme zabezpečovali technicko-organizačnú časť. Z návrhov (Pokračovanie na str. 3)

Predseda SZPB Pavol Sečkář.

Foto: red

P.PAŠKA: Fašizmus v Európe stále nie je porazený

Fašizmus v Európe ešte stále nie je porazený. Jeho idea žije naďalej a narastá v podpore aj v podobe extrémizmu či terorizmu. Navyše sa zväčšuje aj počet ľudí, ktorí zabúdajú na podstatu vzniku spoločnej Európy, uviedol 9.mája v príhovore na Slavnice predseda Národnej rady SR Pavol Paška, vzdávajúc úctu hrdinom sovietskej Červenej armády.

„Sú to eurosklerotici. Podstata nášho európskeho spolužitia bola v hodnote ľudského života, založená na desiatkach miliónov ľudských strát v druhej svetovej vojne. Naša politická reprezentácia takouto sklerózou trpieť nebude,“ prisľúbil Paška.

Predseda parlamentu si v spoločnosti premiéra Roberta Fica, niekoľkých ministrov a poslancov parlamentu, ako aj delegácie Slovenského zväzu protifašistických bojovníkov prišiel uctiť sviatok 67. výročia ukončenia druhej svetovej vojny.

„SZPB od svojho vzniku plní odkaz protifašistického odboja a aktívne ho presadzuje aj v dnešnej zložitej dobe. Venujeme skutočne veľa času práci s mladšími generáciami, novým formám, starostlivosťou o pamätné miesta,“ konštatoval vo svojom príhovore predseda SZPB Pavol Sečkář. Zároveň pripomenul, že pomaly odchádzajú spomedzi našich radov tí, ktorí si ten májový čas pamätajú. „Nedopusťme zabudnúť na historickú skúsenosť národ-

ného boja za slobodu a jej obe. Zabránme nebezpečenstvu narastania a oživovania neofašizmu, nacizmu a extrémneho nacionalizmu, ako mementa pre súčasné a budúce generácie. Dbajme, aby sa priateľstvá národov a národností zrodené v krvavom boji proti fašizmu prehlbovali v ich úsilí za porozumenie, demokraciu a slobodu na celom svete,“ zdôraznil.

Spomienková slávnosť prilákala na Slavnice zhruba tri stovky ľudí. Medzi prítomnými nechýbali predstavitelia viacerých diplomatických zborov v SR, združení, či vojnoví veteráni a pamätníci udalostí. „Z roka na rok prichádza viac a viac ľudí, čo ma nesmierne teší. Ja sem chodím asi 20 rokov a bývali roky, kedy tu bolo ďaleko menej ľudí,“ podčiarkol šéf rezortu obrany Martin Glváč.

Premiér Fico pred zúčastnenými s príhovorom nevystúpil. Pred novinármi však prisľúbil, že kým budú sociálni demokrati v ústavných funkciách, zabezpečia, aby boli významné mílniky druhej svetovej

Minister obrany SR Martin Glváč na Slavnice udeľil účastníkom národného boja za oslobodenie pamätným medailám za udržiavanie bojových tradícií a starostlivosť o pomníky padlých hrdinov. Zároveň pri príležitosti Dňa víťazstva nad fašizmom mimoriadne povýšil piatich vojnových veteránov vo výslužbe. Foto: red

vojny vždy pripomínané na dôstojnej úrovni.

Predseda vlády zároveň odmietol úvahy o tom, že by oficiálne oslavy Dňa víťazstva nad fašizmom 9. mája súviseli so skutočnosťou, že v tento deň sviatok oslavuje aj Rusko.

Európske krajiny podpis mierovej zmluvy oslavujú 8. mája, pre dvojhodinový časový posun. Paška však dobré vzťahy s Ruskom v príhovore viackrát zdôraznil: „Dnes kdekto hovorí o vzťahoch Európy a Ruskej federácie rôznym spôsobom. Áno,

môžeme polemizovať, môžeme mať rôzny názor, ale nesmieme zabudnúť, že to, čo nás spájalo v boji proti fašizmu – hodnoty mieru, slobody a ľudského života – nás s Ruskou federáciou spája naďalej,“ podčiarkol šéf parlamentu. Luc TASR

Pochod vďaky v Muráni.

Foto: fl

Pochod vďaky

Ôsmeho mája sa uskutočnila v Muráni pri príležitosti 67. výročia ukončenia druhej svetovej vojny pod názvom: „Pochod vďaky“. Hneď ráno sa členovia ZO SZPB v Muráni a ZO SZPB v Revúcej stretli pred autobusom, ktorý účastníkov akcie priviezol do Muráňa, potom na Muránsku planinu do lokality Veľká lúka, ktorá bola cez SNP záložným vojenským letiskom. Účastníci pochodu sa prešli až na jej začiatok, kde je znovu obnovený pamätník. Pri pamätníku za tónov

hymny Slovenskej republiky a prítomnosti čestnej stráže z príslušníkov PZ SR bol položený spomienkový veniec. Predseda ZO SZPB v Muráni Jozef Kubaško prečítal prítomným slávnostný príhovor. Potom sa účastníci presunuli do lokality Maretkiná, kde sa v družnej atmosfére venovali opekaniu a obdivovaniu krás Národného parku Muránska planina. Jozef Kubaško informoval prítomných o plánovaných akciách oblastného výboru SZPB v Rožňave a vyzval prítomných o nahlásenie ich účasti. Počasie prialo, a tak sa na záver akcie všetci sústredili v autobuse a za tónov pesničiek sa plní dojem vracali domov.

František LUKÁŠ
tajomník ZO SZPB v Muráni

24. APRÍL

Tisíccky Jerevančanov sa zúčastnili na oficiálnom spomienkovom podujatí pri príležitosti 97. výročia genocídy Osmanskou ríšou, ktorá nechala v rokoch 1915 až 1917 systematicky vyvraždiť 1,5 milióna Arménov. Turci však tvrdia, že v zrážkach 1. svetovej vojny, keď obyvateľstvo tejto zakaukazskej krajiny bojovalo za svoju nezávislosť, zahynulo „len“ pol milióna Arménov a najmenej rovnaký počet Turkov.

27. APRÍL

Čínsky premiér Wen Ťia-pao vzdal poctu obetiam z nacistického koncentračného tábora v Osvienčime a vyhlásil, že ponaučenie z obdobia 2. svetovej vojny by malo pomôcť vytvoriť bezpečnejšiu budúcnosť sveta. Predseda čínskej vlády prešiel cez hlavnú bránu tábora s ironickým nápisom Arbeit macht frei (Práca oslobodzuje) a položil kvety pri Múre smrti, kde nemeckí

nacisti popravovali členov poľského odboja. V rokoch 1940 až 1945 tu približne poldruha milióna ľudí zahynulo v plynových komorách, na choroby, hlad a dôsledky nútených prác.

Pyrotechnici odviezli z miesta nálezu sovietsku stokilovú bombu, ktorú našli pri stavebných prácach na sídlisku maďarského mesta Ostrihom. Z okruhu 500 metrov, v ktorom býva 1200 ľudí, evakovali pre istotu počas dňa okolo 300. Pretože sa im na munícii, pochádzajúcej z 2. svetovej vojny, nepodarilo rozobrať jednu z dvoch rozbušiek, radšej ju odviezli na bezpečné miesto.

4. MÁJ

Reportér americkej agentúry AP Edward Kennedy (išlo o menovca neskoršieho prezidenta) bol jedným zo 17 novinárov, ktorí na vlastné oči videli, ako Nemci podpisujú 7. mája 1945 kapituláciu. O konci 2.

svetovej vojny však mali podľa rozhodnutia cenzúry spojencov mlčať. Kennedy to považoval za absurdné, lebo prezradenie správy neohrozovalo životy, skôr naopak, a preto informáciu zverejnil. Dočkal sa tvrdej kritiky, vyhodili ho z AP. Po 67

stalo sa VO SVETE
24. 4. – 8. 5. 2012

rokoch sa súčasný šéf agentúry Tom Curley novinárovi ospravedlnil. Ten však zomrel už v roku 1963 pri dopravnej nehode.

5. MÁJ

Holandsko oslávilo 67. výročie oslobodenia od nacistickej nadvlády za účasti nového prezidenta NSR Joachima Gaucka, ktorý ako prvý Nemeck vystúpil na slávnosti pri tejto príležitosti s príhovorom. Pripome-

nuť, že nacistické Nemecko po obsadení neutrálneho Holandska v roku 1940 zavraždilo vyše stotisíc miestnych Židov, hovoril o nemeckom leteckom bombardovaní prístavného mesta Rotterdam, o mnohých Holanďanoch odvlečených na nútené práce do ríše, a o odbojároch, ktorí zahynuli v boji proti okupantom. Väčšinu Holandska na jar 1945 oslobodili kanadskí vojaci za pomoci Britov, Američanov a Poliakov.

6. MÁJ

Nemci a Američania si pripomenuli 75. výročie pádu 250-metrov dlhkej nemeckej vzducholode Hindenburg, ktorá tak ukončila pomerne krátku zlatú éru tohto odvetvia leteckej dopravy. Nehodu zo 6. mája 1937 nad americkým letiskom Lakehurst v štáte New Jersey neprežilo 35 z 97 ľudí na palube. Šlo o najväčší objekt, s akým sa dovtedy podarilo človeku vzlietnuť. Túto techniku lietania preferovali najmä

Nemci, jej vynálezca Ferdinand von Zeppelin pochádzal z práve tejto krajiny. Po tom, ako sa k moci dostal Adolf Hitler, vzducholode sa stali dôležitým nástrojom nacistickej propagandy. K nehode Hindenburgu došlo tri dni štarte z Frankfurtu nad Mohanom.

8. MÁJ

Ukončenie 2. svetovej vojny v Európe si väčšina štátov starého kontinentu pravidelne pripomína 8. mája, Rusko o deň neskôr. Valné zhromaždenie OSN v rezolúcii z 22. novembra 2004 vyhlásilo 8. a 9. máj za Dni spomienok a zmierenia na počesť všetkých, čo zomreli počas vojny. OSN vyzvala svoje členské štáty, mimovládne organizácie i jednotlivcov, aby si každý rok pripomínali tieto májové dni – jeden alebo druhý, prípadne oba. Na podujatiach sa má spomínať na všetky vojnové obeť a má sa im vzdať náležitá pocta. (ao)

P. Sečkář: S novou vládou prišli aj lepšie podmienky pre prácu SZPB

(Dokončenie zo str. 1)

oblastných konferencií a pracovných komisií sme pripravili podkladové materiály zjazdu a tieto už 19. apríla Predsedníctvo schválilo s doplnkami. Išlo predovšetkým o dopracovanie správy, návrhu uznesenia a prehlásenia pre členov a verejnosť. Podkladové materiály, ktoré sa prerokovali 15. mája na ÚR SZPB a doručia sa delegátom, sa dali do tlače. Podstatné, vecné pripomienky sa doplnia do správy a pracovným komisiám zjazdu. Stanovy sa len doplnia o potrebné zmeny. Podobne aj programové zameranie.

■ Ako sa za obdobie medzi zjazdmi SZPB zmenila politická situácia?

– To sa dá ťažko posudzovať. Veď sme sa museli stretávať s členmi troch vlád, ktoré boli počas funkčného obdobia. Jednoznačne sa situácia po posledných voľbách zmenila k lepšiemu pre SZPB aj pre občanov.

■ Počas obdobia medzi zjazdmi SZPB sa vymenili tri vlády. Aký bol ich prístup smerom k zväzu?

– Po XIV. Zjazde SZPB boli za desať mesiacov riadne voľby. Začali sme v plnení nášho programového zamerania, zlepšila sa finan-

krátilo prostriedky o jednu tretinu, čo malo takmer likvidačné dôsledky na náš zväz. Po posledných voľbách je to zasa niečo iné. Vraciame sa do aktívnejšej práce pri naplňaní našich programových zámerov, plnení uznesení XV. zjazdu a skvalitňovaní členskej základne.

■ Ako reagoval zväz počas tohto obdobia na meniacu sa situáciu, hlavne finančnú?

– Prijatím úsporných opatrení na rokovaní ÚR SZPB boli postihnutí aj tajomníci oblastných výborov a pracovníci ústrednej rady. Plat sa im znížil o 20 až 55 percent. V kancelárii ústrednej rady sa znížil počet pracovníkov o šesť. Zostalo osem pracovníkov vrátane predsedu, tajomníka a redakcie Bojovník. Obmedzili sa návštevy podujatí a rokovaní oblastných výborov, ako aj naplnenie dohôd s partnerskými organizáciami.

■ Jedným z problémov SZPB je vysoký vek členov. Koľko členov má zväz v súčasnosti? Príbúdajú aj mladí členovia?

– Stav členskej základne je podľa hlásení oblastných výborov 22 000, ale platiacich je 18 595. Priemerný vek sa znižuje prijímaním nových, mladších členov

Predseda SZPB Pavol Sečkář.

Foto: red

funkcie ich treba dlhodobo a cieľavedome pripravovať.

■ Dôležitou prácou SZPB je pripomínanie historických výročí, hlavne z obdobia 2. svetovej vojny. Aké aktivity v tomto smere zväz od posledného zjazdu robil?

– Sústredili sme sa na podujatia k Slovenskému národnému povstaniu, Duklu a oslobodzovanie Slovenska od Kalinova, Liptovského Mikuláša po Bratislavu a Makov. Nemôžeme nespomenúť krásne akcie: Roh, Jankov vŕšok, Cetuna, Kľak a Ostrý Grúň, Skýcov, Tokajík, Kalište a veľa ďalších. Organizovali sme podujatia aj na rehabilitáciu, liečenie, odych, zábavu a vzdelávanie.

■ SZPB pri organizovaní rôznych podujatí spolupracuje s rôznymi partnerskými organizáciami, či už na Slovensku alebo v zahraničí. Ako sa vyvíja táto spolupráca?

– Spolupráca a vzájomné vzťahy s trinástimi organizáciami z ČR, Poľska, Ukrajiny a našimi zo Slovenska sú veľmi dobré. Je na škodu veci, že obmedzenie zdrojov od štátu neumožňuje vzájomnú účasť na podujatiach zameraných na priateľstvá národov a národností zrodené v krvavom boji proti fašizmu, ich prehlbovanie v úsilí za porozumenie, demokraciu a slobodu.

■ Bude zväz pokračovať v protestoch proti inštalácii búst Ďurčanského a Esterházyho tak, ako to bolo v minulosti?

– Bude, ale nielen proti týmto bustám. Aj keď sme zatiaľ nič nedosiahli na prokuratúre ani vo výbore Národnej rady SR.

šich názvov, napr. ulíc, ktoré sa viazali na udalosti 2. svetovej vojny a v 90. rokoch boli zmenené?

– To sú zložité akty. Je na oblastných výboroch čo uznajú za nutné a cez poslancov budú príslušné zmeny požadovať.

■ Ako hodnotíte skutočnosť, že Ľudová strana – Naše Slovensko získala vo voľbách viac ako jedno percento hlasov?

– Je to na zamyslenie. Podobnosť celkom náhodná, že znak, uniformy a správanie majú ako Hlinkova garda. Opozíciu treba, ale či to má byť extrémna politická strana, nie je čisté z pohľadu demokratických princípov, ku ktorým sa hlási Slovensko a Európska únia.

■ SZPB spolupracoval na príprave zákona o odškodnení vojnových sirôt. V akom je to štádiu v súčasnosti?

– Prijat' poslanecký zákon v Národnej rade je zložitá záležitosť. Po všetkých procedúrach sa zákon predložil v septembri 2011. Rozhodnutím o predčasných parlamentných voľbách sa poslanecké návrhy odložili na január – február. Zákon prešiel prvým čítaním, teraz ho treba iniciovať znova a celý postup zopakovať. Ak všetko pôjde ako má, môže byť na jeseň 2012 v Národnej rade SR.

■ Uvažuje zväz aj o možnom prijatí zákona o SNP?

– Je našou úlohou dosiahnuť prijatie akceptácie hodnôt protifašistického odboja naprieč politickým spektrom SR tak, aby bol prijatý v NR SR zákon o protifašistickom odboji, boji za mier a demokraciu v r. 1938-45 a postavení SZPB ako verejnoprospešnej organizácie. red

Pavol Sečkář pravidelne vystupuje na slávnostných spomienkach venovaných pamiatke druhej svetovej vojny. Ilustr. foto: red

ná situácia a predstavitelia vlády zo Smeru – SD chodili na naše podujatia, čo nám dávalo silu, optimizmus a sebedomie, najmä mladším členom. Po príchode vlády Ivetty Radičovej to bolo úplne o inom. Pani predsedníčka aj prijala veteránov a jedenkrát delegáciu SZPB. Celkom dobre sme si rozumeli, ale to bolo málo. Až na niekoľko žiadostí nás prijal minister obrany pán Galko, aj nám pomohol, ale neschválil ani jeden projekt.

Ostatní ministri nemali na náš čas. Ministerstvo vnútra SR nám

(detí a vnúcat priamych účastníkov 2. svetovej vojny). V roku 2010 sme prijali viac členov, ako odišlo. Priemerný vek sa pohybuje okolo 68 rokov, v niektorých organizáciách aj pod 50 rokov. Horšie je to s funkcionárskym aktívom. Nestačí plne nahrádzať starších, skúsenejších. Väčšie úsilie treba vyvinúť už pri prijímaní nových členov. Viac sa obracáť na učiteľov, pracovníkov štátnej správy, ľudí ochotných pracovať vo voľnom čase v prospech novodobej histórie Slovenska. Na

Predseda SZPB udeľuje vyznamenanie dneš už nebohému brigádneho generálovi vo výslužbe Imrichovi Gibalovi. Ilustr. foto: red

Nielen bilancovať, ale aj hľadať a nájsť riešenia

Rokovania zjazdu Slovenského zväzu protifašistických bojovníkov predstavujú vážnu povinnosť poohliadnuť sa za uplynulým obdobím a vyhodnotiť všetky pre a proti. O všetkých podstatných našich úspechoch priebežne a aktívne informoval Bojovník. Podarilo sa nám združiť činnosť a významné osobnosti, a podarilo sa nám urobiť aj zadosť oceneniu a vyznamenaniam mnohých žijúcich a zosnulých osobností našej kultúry a umenia, ale aj inštitúcií, ktoré tvorili a tvoria chrbtovú kosť našich pokrokových národných snažení a tradícií. V čase 65. výročia víťazstva nad fašizmom a ukončenia 2. svetovej vojny sme inštalovali našu vlajkovú výstavu Slovenské umenie proti fašizmu v Ruskom dome vedy a kultúry v Berlíne. V uplynulom roku exponovali sme tento reprezentatívny výstavný celok v Memoriálnom komplexe – Múzeu dejín Veľkej vlasteneckej vojny rokov 1941–1945 v Kyjeve. Vzďali sme pocty, odovzdali vyznamenania a napokon

navštívili sme aj Ovruch, miesto tragického skonu niekdajšieho kpt., no dnes brigádneho generála in memoriam Jána Nálepku.

Nedávne obdobie bolo aj obdobím trápení. Považujeme za veľké víťazstvo, ak došlo a dochádza k zmenám na našej politickej scéne. Z hľadiska existencie Zväzu boli mimoriadne potrebné. Naš názor spočíva v jednom nevyhnutnom riešení – Slovenský zväz protifašistických bojovníkov nesmie byť odkázaný na nezáväzné podmienky tvorby zdrojov na činnosť. Musí byť nezávislý, a to v zmysle mimoriadne vážnej, historickej zásluhovosti. Hnutie antifašistov je v plnom slova zmysle hnutím, ktoré bazálne tvorí názorovo-politický a mravný pôdorys národného povedomia. Je nanajvýš aktuálne a nutné, aby sa novozvolený parlament chopil návrhu Zákona o protifašistickom odboji a postavení Slovenského zväzu protifašistických bojovníkov. Nejde iba o náklady na činnosť, odbojárske Zväz nemôže nevlastniť dostatok zdrojov

na výtvarné a literárne súťaže, na plagáty, na filmový a televízny dokument, na pomníky a pamätníky, na iniciovanie edičnej činnosti, na štipendia a exkurzie, na aktívnu účasť v hnutí vojnových veteránov v Európe, atď.

V činnosti nášho Klubu umelcov, spisovateľov a historikov pri ÚR SZPB sme formulovali jednu prioritu. Ide nám o to, aby vznik-

Hnutie antifašistov je v plnom slova zmysle hnutím, ktoré bazálne tvorí názorovo-politický a mravný pôdorys národného povedomia.

li pomníky ako knižné diela, tzv. antológie. V niektorých veciach sme pokročili. Začiatkom tohto roku navštívil odbojárske Zväz prezident Spoločnosti Alexandra Dubčeka Pavol Dubček. Dohodli sme užšiu súčinnosť pri príprave výstav tak, aby naše výstavy záväzne boli aj „nosičmi“ dubčkovských ideí. Slovenské hnutie antifašistov môže a má rozvíjať aj svoju medzinárodnú slávu, aj svoju medzinárodnú autoritu. V prípade našich – o. i. štáto-reprezentatívnych – výstav pat-

rí sa nám pokročiť aj v niečom inom. Súčasťou exponátovej náplne sú aj vyznamenania. Máme ich k dispozícii a prezentujeme tieto posvätnosti zo zberateľskej ponuky a nákupov. Nie je to celkom správne. V budúcnosti sa rozhodne oprieme aj o záujem odbojárskej obce a pozostalých prezentovať konkrétnu im blízku významnú osobnosť, jej zásluhy,

ako aj certifikát. Veľmi by som uvítal, ak by regeneroval záujem Múzea SNP o tento rozmer vlastnej práce – pri usmernení a oživení vlastných akvizíčných snažení. Mimoriadne to platí o origináloch výtvarných diel. To najzávažnejšie si priami účastníci odboja nechávali doma. Dlhodobu však absentuje galerijná nákupná činnosť tohto múzea. Keďže výtvarníci žili z nákupov diel, prirovnajme to k neoprávnenému odnímaniu zásluh, ako aj samozrejmych autorských

pozícií a práv. A ako je to s pamätníkmi? Bolo by chybou, aby Ministerstvo kultúry SR nepovažovalo pomníky a pamätníky protifašistického odboja za priority – z hľadiska pamiatkovej obnovy, ako aj oživenia tejto mimoriadne významnej výtvarnej tvorby.

Sú však okolo nás aj tie kontraktívne problémy – pospolitosti a glorifikácie. Mal som možnosť robiť rozhovor s Miroslavom Litvom, predsedom Odborového zväzu polície SR. Potvrdil mi analytickú odbornú pripravenosť vyšetrovateľov a policajného zboru pri vyhodnocovaní neofašistickej symboliky. Isto však treba trestno-právne riešiť pogromizmom. A napríklad aj správanie sa rabiátového jadra športových fanúškovských „kolektívov“. Žiaľ, znamenali kedysi „mládežnícky“ nástup hulvátstva a fašizmu. Dotýkame sa však už skôr problémov výchovnej práce a reflexie závažného odkazu dejín.

Ladislav SKRAN, tajomník Klubu umelcov, spisovateľov a historikov pri ÚR SZPB

Stalin ako humorista

O veľkých osobnostiach, ktoré sa výrazne zapísali do histórie ľudstva, sa väčšinou píše iba pri príležitosti ich narodenia alebo úmrtia. O Stalinovi sa však píše stále, už celé desaťročia. Najčastejšie v súvislosti s jeho krutosťou a bezohľadnosťou voči jednotlivcom i celým národom. Menej sa už píše o tom, že aj v jeho okolí, ale aj za hranicami, sa pohybovali rovnako krutí ľudia, ktorí by sa mu pri akejkoľvek neopatrnosti veľmi radi zahryzli do krku. Trockij, Zinoviev, Kamenev, Sverdlov, muži z KGB a NKVD... Hitler alebo Mussolini mali iba menej šťastia ako tento Gruzinec, aby ukojili svoju nenávisť voči nemu. Ešte menej sa však píše, že J.V. Stalin bol náramne vtipný a naoko aj príjemný človek, o ktorom sa dokonca aj v Amerike hovorilo ako o strýčkovi „Džoovi“. Až dovtedy, než pred americkým prezidentom Trumanom, len tak mimochodom neutrúsil, že aj on už má atómovú bombu. Až vtedy svet pochopil, akú nebezpečnú zbraň má tento človek

v rukách, a ako ľahko sa môže zmeniť spôsob života, aj ďaleko za hranicami Sovietskeho zväzu. Až vtedy zatrubil Churchill na nástup do „Studenej vojny“. Vráťme sa však k humoru, ktorým sa tiež preslávil, a ktorý nemá vo svete páru. Bol to zvláštny humor, pri ktorom aj jeho generálom, maršalom a najvyšším hodnostárom v Politbyre

Menej sa však píše, že J.V. Stalin bol náramne vtipný a naoko aj príjemný človek, o ktorom sa dokonca aj v Amerike hovorilo ako o strýčkovi „Džoovi“.

naskakovala husia koža a úsmev sa menil na rozpačitú grimasu. Uvediem iba malú ukážku z príbehov, ktoré sa zachovali v pamäti jeho súčasníkov.

Dost často sa napr. hovorí a píše, že medzi Nadeždou Krupskou a Stalinom boli počas života i po smrti V.I. Lenina veľmi zlé a napäté vzťahy. Krupská mu aj verejne vyčítala, že likviduje osobných priateľov Lenina a starých bolševikov. Stalin však veľmi ťažko znášal akúkoľvek kritiku a prikázal svojmu osobnému tajomníkovi: „Po-

vedz tej hlupani, že ak s tým neprestane, nájdeme Vladimirovi Iljičovi inú vdovu.“ Rovnako pôsobí na človeka aj príbeh vedúceho tajomníka Komsomolu Kosareva. Stalin mu vyčítal, že nedostatočne vyhľadáva vo svojom okolí nepriateľov. Kosarev sa už lúčil so svojou manželkou a rodinou, pretože očakával to najhoršie. Stalin si ho však pozval na akúsi slávnostnú recepciu a na chvíľu v ňom oživil radosť zo života. Dokonca mu i pripil a objal ho. Pri tomto objatí mu však zašepťal do ucha: „Ak zradíš, zomrieš, ak nezradíš, tiež zomrieš“. Svoje slovo dodržal.

Hovorí sa, že človek by si mal vypočuť najviac dva- tri vtipy, inak si nezapamätá ani jeden. Myslím si, že nič neuberiem z nesmrteľnosti Stalina, ani k nej nič nepridám, ak spomeniem ešte prípad známeho tenoristu Kozlovského. Stalin si ho dal raz po predstavení zavolať a spýtal sa ho, či nemá nejaké problémy. „Nepúšťajú ma vystupovať do zahraničia, posťažoval sa mu umelec. Na otázku prečo, odpovedal, že úrady sa obávajú, že by sa mohol nevraťiť.“

„A vrátili by ste sa?“ spýtal sa Stalin. „Vrátil by som sa,“ rozohnil sa Kozlovskij. Pre mňa je súdruh Stalin moja rodná dedina drahšia ako celé

zahraničie. Umožníme vám teda návrat na dedinu, ktorá je vám tak drahá, rozhodol sa Stalin.

Takýto humor zanecháva v človeku všetko možné, len nie pobavenie a úprimný úsmev. Snažím sa však zapamätáť aj na to, kedy nám dala dôvod na radovanie sa zo života naša ekonomická a politická elita. Ako nám ona vykresľuje súčasnosť i budúcnosť, tak to sa tiež nepodobá humoru a tiež nám z toho ostáva na tvári iba grimasa namiesto úsmevu.

Rudolf SLEZÁK

Mafiánsky kapitalizmus

Koncom apríla čelila vláda Českej republiky na pôde Snemovne vysloveniu dôvery pre svoju politiku radikálnych reforiem s kritickým dopadom na životnú úroveň ľudí. Kritika predsedu vlády a viacerých ministrov bola veľmi ostrá i s výzvou, aby sa obmedzila neobmedzená moc peňazí, nadnárodných spoločností s jednoznačnou požiadavkou: zastavte mafiánsky kapitalizmus! Napriek tomu česká vláda podporu väčšiny poslancov získala.

Slovenská vláda je po voľbách a po prerokovaní vládneho vyhlásenia v odlišnej situácii. Ale v politickej praxi a finančných tlakoch nadnárodných monopolov a nečestných podnikateľov máme niektoré črty spoločné s Českom či inými európskymi krajinami. Niektoré nadnárodné, najmä investičné spoločnosti, dostali na podnikanie na Slovensku nesmierne výhody. No len čo vláda povedala, že aj výhody by mali mať svoje hranice, reagujú odchodom do iného štátu.

Pár rokov sa vedie medzinárodný spor a diskusia akým smerom má európska politika a ekonomika pokračovať, čoho sa vystríhať. Názory (a nielen našich) aj popredných svetových ekonómov a filozofov sú, že vývoj v tomto kapitalistickom trende dosiahol svoj vrchol a treba ho zvrátiť. Ináč svet a náš život bude smerovať ešte do väčších katastrof, než sme v nich dnes.

Ešte nedávno v súvislosti s kritickým ekonomickým vývojom exminister Ivan Mikloš tvrdil, že trh všetko vyrieši. Nič nevyriešil, podľa ekonómov všetko iba zhoršil a ďalej zhoršuje. Podobne padá aj téza, že súkromné spoločnosti vyriešia problémy s financovaním v zdravotníctve, školstve, poľnohospodárstve, vo výrobnej a spracovateľskej sfére. Svet sa uberať inými cestami – príkladom sú najmä vo Švédsku, Nórsku, ale aj na americkom kontinente. Nadnárodné obchodné reťazce prichádzajú s veľkoobchodnými sieťami a bohatším výberom tovaru, ale na druhej strane suverénne likvidujú domácich výrobcov, spracovateľský priemysel, obchody, ľudia prichádzajú o prácu a perspektívy.

V diskusiách o vládnom programe slovenskej vlády sa v jednej televíznej besede vyjadril poslanec Kaník: Bude sa dívať... Alebo poslanec Sulík vytiahol dva papiere s nepatrnou chybou administratívnej pracovníčky. Urobil tlačovú konferenciu. Okamžite chybu hodil na hlavu predsedovi Národnej rady. Také a podobné kroky prezentujú niektorí pravicoví poslanci pri riešení slovenských problémov v nesmiernom zadlžovaní a zbedačovaní ľudí. Ak sa pozornejšie pozrieme na tieto a ďalšie príklady – nie je to mafiánsky kapitalizmus na slovenský spôsob? Martin KUČEK

Opäť vám prinášame rubriku s radami a odpoveďami na vaše otázky týkajúce sa najmä oblasti sociálnych vecí či zdravotníctva, ale radi vám poradíme aj v ďalších oblastiach.

Na vaše otázky odpovedá Braňo Ondruš, štátny tajomník Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR

■ Chcel by som vedieť, či ako dôchodca môžem pracovať na dohodu. Presnejšie, čo to pre mňa znamená z hľadiska poberania dôchodku, prípadného platenia daní a odvodov a či pre túto prácu existujú nejaké obmedzenia pokiaľ ide o výšku platu alebo o počet odpracovaných hodín.

Peter Kováčik, Horná Lehota

Práci dôchodcov na dohodu sme sa už kedysi venovali, ale rád zopakujem základné pravidlá. Podľa § 226 Zákonníka práce môžete pre jedného zamestnávateľa odpracovať na dohodu o vykonaní práce maximálne 350 hodín v priebehu jedného kalendárneho roka. Tých dohôd pritom môžete mať podpísaných aj viacero (opakovane), aj tak musíte tento limit dodržať dokopy za celý rok. Mesačne teda možno takto odpracovať 29 hodín. Toto ustanovenie zákona nepripúšťa pre dôchodcov žiadnu výnimku, resp. nejaké iné pravidlá.

Pri dodržaní týchto pravidiel môžete na dohodu popri poberaní penzie pracovať bez ohľadu na to, či ste riadny starobný, alebo ešte len predčasný starobný dôchodca. Pokiaľ ide o platenie odvodov, tie sa platia aj z dohôd, ale iba na garančné a úrazové poistenie. To však neplatí pre dôchodcov, takže v čistom príjme budete mať v tomto prípade viac, ako keby ste mali zamestnanecký pomer. Napríklad pri hrubom plate 400 € dosahuje rozdiel v čistej mzde medzi „dohodárom“ a zamestnancom približne 30 € s rastúcou výškou hrubej mzdy je tento rozdiel vyšší.

Naopak negatívny rozdiel v neprospech „dohodárov“ spočíva v tom, že takýmto penzistom sa nemôže perspektívne (raz ročne) zvyšovať vyplácaný dôchodok, zatiaľ čo zamestnanom – keďže odvody platia – sa môže dôchodok pravidelne prepočítať. „Dohodári“ tiež nemajú nárok na vyplácanie nemocenského príspevku v čase práceneschopnosti, nemajú nárok na prípadnú dovolenku a zamestnávateľ nie je povinný im prispievať na stravu počas výkonu práce.

Napokon, čo sa týka dane, tak daň z príjmu musia platiť aj tí penzisti, ktorí pracujú na dohodu. V tomto prípade sa však nemusíte obávať nejakej zaťažujúcej či ťažko zvládnuteľnej administratívy, pretože daň vám z vášho príjmu strhne, aj ju za vás odvedie priamo zamestnávateľ.

Pri nákupe kontrolujte trvanlivosť potravín

V označení balených potravín musí byť uvedený dátum ich minimálnej trvanlivosti. Ak však ide o potraviny podliehajúce rýchlej skaze z mikrobiologického hľadiska, uvádza sa dátum spotreby. Ide o výrobky, ktoré môžu pokazené predstavovať bezprostredné nebezpečenstvo pre zdravie ľudí.

„Dátum minimálnej trvanlivosti potraviny je na rozdiel od dátumu spotreby dňom, do ktorého si potravina pri správnom skladovaní uchováva svoje špecifické vlast-

ležitie uvedomiť si, že oba údaje sú relevantné iba pri stanovenom spôsobe skladovania tovaru. Ak totiž dané pravidlá nedodrží, tovar sa môže pokaziť a byť zdravotne

kou je priame uvedenie krajiny. „Kým napríklad pri ovocí či hovädzom mäse sa pôvod potravín uvádza, zistiť podobný údaj napríklad pri bravčovine alebo hydine už nie je také jednoduché. Pravidlá o označovaní pôvodu takéhoto mäsa totiž ešte iba majú vstúpiť do platnosti. Uvedomiť si treba aj fakt, že iný môže byť pôvod da-

Zákazník by mal poznať krajinu pôvodu potraviny, ktorú nakupuje.

Ilustr. foto: TASR

nosti, napríklad chuť. Uvádza sa na trvanlivejších potravinách, ako sú konzervy či mrazené výrobky,“ vysvetlil viceprezident CBA Vladimír Kocúrek. Ako dodal, oba dátumy sú pre predajcov záväzné a po ich uplynutí nesmú takéto potraviny predávať, a to ani so zľavou. „Z tohto dôvodu sú rovnaké aj pravidlá reklamovania oboch týchto typov tovarov z hľadiska vypršania tak lehoty spotreby, ako aj dátumu minimálnej trvanlivosti výrobku,“ podotkol.

Pre zákazníka je zároveň dô-

nevyhovujúci aj skôr. „Aj preto musí byť informácia o spôsobe skladovania výrobku na takýchto potravinách prítomná,“ uzavrel Kocúrek.

Okrem minimálnej trvanlivosti potraviny je dôležité poznať, aj odkiaľ pochádza. Zistiť so stopercentnou úspešnosťou pôvod všetkých potravín, ktoré sa nachádzajú na pulkoch slovenských obchodov nie je pre zákazníkov pri súčasnom nastavení národnej aj európskej legislatívy takmer možné. Najlepšou pomoc-

ného zvieratá, iný zas spracovateľ mäsa,“ vysvetlil Kocúrek.

Okrem priameho uvedenia krajiny pomáha spotrebiteľom aj EAN kód. „Ak sa napríklad začína na trojčíslicie 858, hovorí o slovenskom výrobcovi tovaru. Práve pomocou prvého trojčíslicia, v niektorých prípadoch aj dvojčíslicia kódu, sa dá krajina, odkiaľ výrobok pochádza, identifikovať spoľahlivejšie ako z nápisu Made in..., kde sa už často uvádza napríklad EÚ,“ uzavrel Kocúrek.

Red TASR

Pred zjazdom hodnotili

Oblasťná konferencia Slovenského zväzu protifašistických bojovníkov (SZPB) v Novom Meste nad Váhom, mala veľmi dobrú úroveň. Viedol ju s prehľadom podpredseda OblV SZPB Ivan Šimo. Privítal vzácnych hostí: predsedu ÚR SZPB Pavla Sečkára, podpredsedu ÚR SZPB Tomáša Šveca, vedúceho organizačného oddelenia ÚR SZPB Viliama Longuera, poslanca

NR SR Dušana Bublavého, zástupkyňu primátora Nového Mesta nad Váhom Kvetu Hejbalovú, starostov obcí a všetkých ostatných prítomných.

V rámci programu zarecitovala báseň Anna Balkovicová a na harmonike zahrál Maximilián Kubinec, ktorí sú tiež členmi SZPB. Oblasťná organizácia má 562 členov.

Predseda OblV SZPB v Novom Meste nad Váhom Ján Hulínek predniesol obsah správy o činnosti OblV SZPB od 14. zjazdu do XV. zjazdu SZPB. V podstate všetky aktivity Oblasťnej organizácie boli publikované aj v Bojovníku.

Pripomenul významné, žijúce osobnosti členov Oblasťnej organizácie SZPB, ktorí bojovali v II. svetovej vojne a SNP. Minutou ticha si prítomní uctili pamiatku osobností z nášho regiónu, ktorí zahynuli v bojoch v 2. svetovej vojne a v SNP, a ktorí nás pred časom opustili.

„Protifašistický odboj pochopil, že najvýraznejšou odrodou fašizmu bol nemecký nacizmus, ktorý ovplyvnil aj ideológiu a politiku Slovenského štátu z rokov 1939–1945. Nemôžeme súhlasiť so vznikajúcimi stranami a občianskymi združeniami, ktoré nadväzujú na slovenský štát tohto obdobia a ktoré u nás vznikajú i za podpory niektorých politikov,“ povedal Ján Hulínek. Zároveň poďakoval všetkým členom SZPB a tým, ktorí pomáhajú Oblasťnej organizácii SZPB v Novom Meste nad Váhom. V diskusii kladne hodnotili jej činnosť i hostia Pavol Sečkár, Tomáš Švec, Dušan Bublavý a ďalší prítomní členovia SZPB.

Bol zvolený nový OblV SZPB a jeho predsedom sa stal opäť Ján Hulínek.

Viliam SOLOVIČ

Pietna spomienka

V predvečer Dňa víťazstva nad fašizmom položili predstavitelia obce, členovia miestnej organizácie SZPB a viac ako dve desiatky občanov Závažnej Poruby vence k pomníkom padlých. „My mŕtvi nechceme slzy, ale mier prosíme svojou nemotou...“ slovami básnika sa k prítomným prihovril predseda MO SZPB Dušan Mígaľ. Pripomenul, že po vojne tvorilo miestnu organizáciu SZPB takmer dve stovky členov, dnes žijú dvaja a dve vdovy po účastníkoch oslobodzovacích bojov. Obecná organizácia však žije ďalej, predstavujú ju pozostalí a sympatizanti. Na záver pietnej slávnosti účastníci zaspievali hymnickú pieseň Kto za pravdu horí. -dm-

Pietna spomienka v Závažnej Porube. Foto: dm

Podpredseda OblV SZPB v Novom Meste nad Váhom Vladimír Repčík, prevzal medailu ministra obrany, ktorú mu odovzdal Pavol Sečkár. Predseda odovzdal i Jánovi Hulínkovi a tajomníčke OblV SZPB Anne Michalíkovej Čestné uznanie ÚR SZPB. Taktiež členovia OblV SZPB prevzali za aktívnu činnosť Ďakovné listy z rúk Jána Hulínka. Foto: VS

Osobnosti Slovenska pozdravujú

Vážení účastníci XV. zjazdu Slovenského zväzu protifašistických bojovníkov!

Je mi cťou pozdraviť veteránov protifašistického boja, ale aj ďalšie pokolenia členov Vášho zväzu, pripravených zachovať a propagovať najhrdinskejšie tradície nášho národa. Chcem sa Vám poďakovať za nenahraditeľnú prácu, ktorá má silný morálny aspekt a celospoločenský význam predovšetkým pri výchove nových generácií, pre ktoré je mier, sloboda a demokracia už samozrejmosťou. Vaše hrdinstvo a osobný príklad nabádajú na ochranu hodnôt, za ktoré ste bojovali so zbraňou v ruke a odhodlaním v srdci, pripravení aj na obeť najvyššiu. Ste pre nás príkladom a inšpiráciou, zdrojom sily a odhodlania pre budovanie slobodnej, demokratickej a mierumilovnej spoločnosti.

Ivan GAŠPAROVIČ, prezident Slovenskej republiky

Ôsmeho mája 2012, v deň 67. výročia víťazstva nad fašizmom v Európe, sme vzdali úctu tým, vďaka neoceniteľnému hrdinstvu ktorých dnes môžeme žiť v slobodnej, demokratickej spoločnosti. Chcem opätovne, aj prostredníctvom môjho pozdravu delegátom Zjazdu Slovenského zväzu protifašistických bojovníkov dať moju osobnú garanciu, že vláda pod mojim vedením bude zabezpečovať oslavy konca II. svetovej vojny, či Slovenského národného povstania s dôstojnosťou, ktorá im prináleží. Tieto historické udalosti patria k tým najsvetlejším míľnikom našich dejín a za to patrí úcta a vďaka práve členom protifašistického odboja. Váš príklad a osobné hrdinstvo je tým, čo potrebujeme ukázať aj prichádzajúcim generáciám, aby sme aj naďalej v Európe žili v pokoji, mieri a spolupráci. Za toto všetko Vám patrí moja úprimná a čo najsrdečnejšia vďaka.

Robert FICO, predseda vlády SR

Vážení delegáti zväzu, milí čitatelia, dovoľte mi, aby som sa Vám pri príležitosti Slovenského zväzu protifašistických bojovníkov Vás pozdravil. Veľmi si vážim Vaše úsilie a snažíte sprostredkovať poznanie a historické udalosti z najhrdinskejších období dejín ľudstva. Iste víťazstvo nad fašistickým odbojom je príliš významným dejinovým javom a jeho účastníkov, a dôležité je, aby si ich pamätali. Medzinárodný politický systém, ktorý sa po II. svetovej vojne stal oveľa citlivejší na rôzne formy rasizmu, xenofóbie či iných foriem intolerancie, narastá extrémizmus, nielen u nás, ale aj v ostatných krajinách. Uvedomujeme, aké dôležité je dnes, v súčasnosti, v spoločnosti a zvyšujúcich sa požiadavkách vytvoriť harmóniu v existujúcej rôznorodosti. Zo strany ministerstva chceme výrazne podporiť národné tradície, osobitne z protifašistického Slovenského národného povstania a z protifašistických a fašistických okupantov.

Slovenský zväz protifašistických bojovníkov, aj vďaka svedectvu a osobnej príslušnosti protifašistického odboja, veľmi zodpovedne Vám patrí moja vďaka a uznanie.

Dušan ČULÍK, člen NR SR

Vážení priatelia, v máji si pripomíname 67. výročie od ukončenia 2. svetovej vojny. Desiatky miliónov obetí, utrpenie a osobné ľudské tragédie. Dnes sa nám to zdá ako rutinná spomienka na niečo tak vzdialené, na niečo, čo si možno ani nevieme predstaviť, že sa stalo práve u nás v Európe a nie raz.

Možno práve poučení týmito skúsenosťami sme viac ostražití a viac si dávame pozor, dnes už ako členovia západnej civilizácie. Od skončenia studenej vojny sme sa stali súčasťou sveta, ktorý je konfrontovaný s vojenskými konfliktmi prostredníctvom televízie. To je našim šťastím, ktoré nebolo ale samozrejme, ale bolo vykúpené životmi ľudí, ktorí verili, že ich deti môžu vyrastať v lepšom slobodnom svete. Toto poslanstvo sme povinní dávať ďalej našim generáciám. Na tomto mieste by som sa rád poďakoval našim predkom, ktorí za naplnenie tohto sna obetovali život, ako aj všetkým priamym účastníkmi a veteránom bojov za oslobodenie Slovenska spod totalitného režimu.

Pavol FREŠO, predseda Bratislavského samosprávneho kraja

Rád sa pozerám ľuďom do očí a hľadám v nich odpoveď na tisíc otázok. Kto je ten človek, aký je, čo ho v živote postretlo a čo urobil dobrého či zlého. Ale aj kto mu ublížil, kto mu podal pomocnú ruku. Vlastne, čo má za sebou, čo prežil a čo mu osud nadelil...

Rád sa pozriem do očí aj delegátom zjazdu odbojárov. Rád budem čítať z ich vráskavých tvárí, a keď si s niektorými podám ruku, poteší ma teplo ich možolnatých dlaní. A potom ich budem ticho, pozorne počúvať...

Vlastne, väčšina mojich kníh literatúry faktu je postavená na hľadaní pamätníkov a ich spomínaní. Zvyčajne to, čo nájdem v ich rozprávaní, nenájdem v žiadnych archívoch. Aj preto som si na zadnú stranu jednej zo svojich kníh napísal: Mojim archívom je ľudská pamäť, pre ktorú našťastie neplatia výpožičné hodiny...

Želám si ešte dlho listovať v ľudských archívoch a pozerat' sa odbojárom do očí. A potom napísať jednu, dve knihy o tom, čo prežili. Aby som sa poučil, aby som bol múdrejší. Aby sme zmúdreli všetci, pretože história sa v tej či inej podobe zvykne opakovať...

Jozef LEIKERT, spisovateľ

Vážení delegáti, vážení delegáti, milí protifašistickí bojovníci, je pre mňa veľkým potešením osobne pozdraviť Vás, obetavých ľudí zaslúžilých priamych účastníkov odboja, ako i ich

potomkov, delegátov, ktorí sa stretávajú na XV. zjazde Slovenského zväzu protifašistických bojovníkov. SZPB sa snaží obhajovať ideály bojovníkov, ktorí sa bez zaváhania zapojili do národnooslobodzovacieho a protifašistického zápasu. Verím, že máme vo svojom živote schopnosť povzbudzovať sa navzájom v tejto práci. Prajem Vám, aby sme si vzájomne pomáhali a povzbudzovali sa vo všetkom ľudskom, čo bolo u nás po stáročia viac ako doma. Hľadáme spoločné stimuly na to, aby sme sa pozastavili nad sebou a pri sebe, aby sme hľadali zmysel konania vecí, aby sa nám všetkým darilo objavovať krásu ľudského spoločenstva hlavne v práci protifašistického odboja.

Norbert LACKO, člen Predsedníctva ÚR SZPB

...jú protifašistických bojovníkov

...žnosti konania XV. zjazdu Sloven-
...kov srdečne prihovril a úprimne
...silie, s akým sa slovenskému národu
...storické súvislosti jedného z najtra-
...sa zhodneme na tom, že téma proti-
...á na to, aby pretrvala iba v pamäti
...iu pripomínali i nasledujúce gene-
...a sa totiž kvôli skúsenosti z 2. sve-
...zne prejavy násilia, diskriminácie,
...tolerancie, najmä v činoch, keď
...le aj v Európe a vo svete. Všetci si
...čase spájania národov v európskom
...stavkách po celosvetovej globalizácii,
...rodosti kultúr, vyznaní a názorov.
...nejšie posilniť vzdelávanie v oblasti
...šistického, protinemeckého odboja,
...oslobodzovania našej vlasti od na-
...bojovníkov pristupuje k tomuto po-
...skúsenosti priamych účastníkov
...vedne a so všetkou vážnosťou. Za to

ČAPLOVIČ, minister školstva, vedy, výskumu a športu SR

Vážení čitatelia Bojovníka, milí členovia SZPB.

Vážim si túto možnosť, pozdraviť Vás na stránkach nášho dvojtýždenní-
ka pri príležitosti zjazdu nášho odbojárskeho a protifašistického zväzu.
Som hrdý, že aj ja patríam medzi členov SZPB a pri každej príležitosti
to dávam otvorene najavo. Cítim, že ako verejný činiteľ mám povinnosť
aj týmto spôsobom prispievať k zvyšovaniu spoločenskej prestíže Zväzu
a tak vytvárať atmosféru úcty k práci, ktorú vykonáva každý z nás. Hoci
sme si prednedávnom pripomenuli už 67. výročie ukončenia II. sv. vojny,
oprávnenosť existencie SZPB nie je o nič menšia, ako v čase jeho vzniku.
Pre zdravý vývoj našej spoločnosti je dôležité, aby sme antifašistickú
a antinacistickú tradíciu udržiavali živú ako prirodzenú súčasť tých naj-
dôležitejších hodnôt, na ktorých stojí aj naša terajšia štátnosť. Preto nám
všetkým želám veľa elánu a chuti do ďalšieho obdobia a každému z Vás
aj pevné zdravie!

Branislav ONDRUŠ, št. tajomník MPSVaR SR

Drahí priatelia!

Dovoľte, aby som na prahu 15. zjazdu Slovenského zväzu protifašistic-
kých bojovníkov, srdečne pozdravil všetkých členov Vašej organizácie
a zaželel veľa úspechov vo Vašej zmysluplnej činnosti.

Snahy SZPB o nepripustenie falzifikácie dejín a zachovanie prav-
dy o druhej svetovej vojne, jeho úloha vo výchove mladej generácie
v duchu vlastenectva, to, ako čelí súčasným prejavom neonacizmu
a extrémizmu, si zaslúži to najvyššie hodnotenie. Obrovská vďaka patrí
činnosti zväzu, zameranej na zvečnenie pamiatky vojakov Červenej
armády, slovenských partizánov, predstaviteľov mnohých krajín a ná-
rodov, ktorí položili život za oslobodenie Slovenska a celej Európy od
fašizmu. Nedávne oslavy pri príležitosti Dňa Víťazstva dokumentujú, že
v našich krajinách rovnako vnímajú spoločné dejiny, náš spoločný boj
proti nacizmu.

Rád by som vyjadril osobitné poďakovanie a hlbokú úctu našim dra-
hým veteránom – priamym účastníkom vojny a im zaželel veľa zdravia
a dlhé roky spokojného života!

Pavel KUZNETCOV, veľvyslanec Ruskej federácie v Slovenskej republike

Vážený delegáti
XV. zjazdu Slovenského
zväzu protifašistických
bojovníkov

Vojenský historický
ústav dlhodobo úspešne
rozvíja spoluprácu s Va-
šou organizáciou, ktorá
presadzuje demokratický
a humánny odkaz ná-
rodnooslobodzovacieho
boja. Svojou odbornou
činnosťou v oblasti vo-
jenskej historickej vedy,

archívniectva a múzejníctva rôznymi formami sprístup-
ňuje informácie z oblasti vojenskej histórie Slovenska,
čím napomáha aj popularizácii odkazu bojovníkov proti
fašizmu, so zameraním na mladú generáciu, ktorá neza-
žila hrôzy druhej svetovej vojny.

Vážený delegáti XV. zjazdu Slovenského zväzu
protifašistických bojovníkov,
želám Vám, aby ste so cťou naplnili program XV. zjazdu
Slovenského zväzu protifašistických bojovníkov. Zároveň
Vám želám, aby ste pri voľbe svojich zástupcov mali
„šťastnú ruku“.

Miloslav ČAPLOVIČ, riaditeľ VHÚ

Vážený delegáti
a delegátky zjazdu,
som veľmi rád, že Slovenský zväz
protifašistických bojovníkov sa
schádza na svojom XV. zjazde
a že svojou činnosťou nedovoľu-
je zabudnúť na boj proti fašizmu
a extrémizmu. Toto poslanstvo je
mimoriadne aktuálne aj dnes.
Nárast populizmu a extrémizmu
v Európe, ktoré sa prejavujú aj
nárastom volebných ziskov kraj-
ne pravicových a radikálnych
strán signalizuje, aké krehké

môžu byť mier, tolerancia a rešpekt. Hlavné mesto SR Bratislava si
uvedomuje, aká dôležitá je otvorenosť, tolerancia a vytváranie priesto-
ru pre rôznorodosť. To sú hodnoty, ktoré sú presným opakom toho,
čo predstavoval fašizmus a extrémizmus. Preto na pôde slovenskej
metropoly vytvárame priestor pre rôznorodosť názorov, sme mestom,
ktoré je otvorené návštevníkom zo všetkých kútov sveta a organizujeme
množstvo podujatí, ktoré tento náš koncept ešte viac zvyrazňujú. Som
presvedčený, že práve otvorenosť a tolerancia sú tými hodnotami,
ktoré zabraňujú vytvárať živnú pôdu pre extrémistické aktivity. Želám
Vám veľa výdrže a odhodlania vo Vašich aktivitách.

Milan FTÁČNIK, primátor Bratislavy

Vážené sestry
a bratři,
u príležitosti
jednání sjezdu
jménem svým
a všech členů
Českého svazu
bojovníků za
svobodu Vás
srdečně pozdra-
vuji a sjezdové-
mu jednání přeji
úspěch. Spolu
s Vámi jsme
jedna velká od-
bojářská rodina,
kterou spojuje
trvalá idea boje

za historickou pravdu a zachování odkazu odboje
našich národů za svobodu, kterou jsme společně vy-
bojovali a budeme ji bránit všem navzdory. Zavazují
nás k tomu nezměrné oběti nejen Čechů a Slováků,
ale všech národů, trpících vražednou mašinerií na-
cistického Německa.

Jaroslav VODÍČKA, předseda Českého svazu bojovníků za svobodu

Valentín Beniak

(19.2.1894 – 6.11.1973) – BÁSNIK

Básnikov svet nie je jednoduchý, básnik cíti za seba, ale aj za iných. Žije vlastný život, ale aj životy ostatných. Jeho poslanie sa tak stáva službou človeku. Básnik Valentín Beniak sa vyznal, že preňho poézia znamená „vieru potrebnú človekovi, aby od tisícročí prekonával v sebe barbarstvo, ktoré v ňom vo večných pudoch žije“. Nadovšetko veril poézii a sile, ktorú dáva človeku. Veril jej nadčasovosti a trvácnosti, veril aj ľuďom, že ju zo svojich životov nevymažú. Dnes, s odstupom takmer polstoročia od najtvorivejšieho obdobia Valentína Beniaka, vracajú sa slovenskí literárni kritici k tomuto básnikovi ako k jedinečnému modernistickému tradicionalistovi, k jednému z najmodernejších, umelecky avantgardných a zároveň najšlovenskejších básnikov. V tom prevýšil svojich súčasníkov a vyslúžil si osobitné postavenie v slovenskej medzivojnovnej poézii.

Valentín Beniak sa narodil 19. februára 1894 v Chynoranoch v roľníckej rodine, v ktorej bolo okrem neho ďalších šesť detí. Detstvo prežil v rodnej obci, kde chodil aj do ľudovej školy. Starý otec z matkinej strany bol „dedinský aristokrat“, jeho dvaja synovia boli farári a v rodine sa dohodli, že aj nadaný Valentín pôjde do škôl. Od dvanástich rokov, keď utrpel úraz, stala sa jeho svetom literatúra. Doma prečítal všetko, čo sa mu dostalo pod ruku. Zahľbil sa najmä do čítania maďarských básnikov a pod ich vplyvom sa pokúšal aj čo-to napísať. Keď mal šestnásť rokov, podrobil sa operácii na ortopedickej klinike v Budapešti, a tu mu vyšli aj prvé verše na stránkach študentského časopisu A mi zászlónk (Naša zástava), kam aj neskôr prispieval svojimi prvotinami písanými v maďarčine.

Pre zdravotné problémy študoval Valentín Beniak externe na

meštianskej škole v Topoľčanoch a na gymnáziu v Nitre, kde roku 1916 zmaturoval. Zapisal sa na právnickú fakultu v Budapešti, ale školu musel zanechať, lebo ro-

Valentín Beniak

Ilustr. foto: wikipedia

dičia nemali peňazí navyš a nemohli ho financovať. O svojom ďalšom živote napísal: „Uchýlil som sa na notársku dráhu, navštevoval som naukobež v Košiciach v rokoch 1917 až 1918. Potom: choroba následkom podvýživy, nemocnica v Trenčíne, krátky oddych doma, tri mesiace podnôtárčenia v Bánovskej Kese (dnes Bánov), prevrat, rabovačky. Od apríla 1919 som notárom doma,

v Chynoranoch. Zapadol som skromne, ticho a odovzdané.“ Ako notár v Chynoranoch sa Valentín Beniak aj oženil so Šarlotou, rod. Valachovou, a založil si rodinu.

V roku 1935 ho preložili za vedúceho notára do Novej Bane. Vtedy už mal za sebou niekoľko básnických zbierok, ktoré zarezonovali vo vtedajšom slovenskom literárnom svete.

Do kontaktu so slovenskou literatúrou sa Valentín Beniak dostal v historickom roku 1918 a postupne sa zoznámil s poéziou P. O. Hviezdoslava, ale najväčšmi ho zaujali básne Ivana Krasku

a Janka Jesenského. Začal tvoriť v rodnom jazyku a prvé slovenské básne publikoval v Slovenských pohľadoch, Slovenskom denníku a postupne v ďalších periodikách. „Slovenská lýra rozzvučala sa vo mne prvý raz v piesni o Žobrákoch... A odvtedy – nakoľko mi to moja služba dovolí – uderím občas na lutnu: len preto, aby nezhrdzavela,“ napísal.

Verejnosti sa Valentín Beniak predstavil roku 1928 debutom *Tiahnime ďalej oblaky*, ktorý vydal vlastným nákladom za pomoci Janka Jesenského. Zbierka má dve časti: *Putá k domovu* a *Hovory zo sna*, básne v nej sú citeľne ovplyvnené tvorbou Ivana Kraska a E. Adyho a poznačené vyznania-ami k rodnej zemi, domovu a láske. Druhá básnická zbierka *Ozveny krokov* je ozvenou antiky a poetizmu a v takomto duchu sa niesla aj ďalšia zbierka básní *Kráľovská reťaz*, ktorá rozvírila hladinu vtedajších slovenských literárnych vôd, a podobne ako v nasledujúcej zbierke *Lunapark*, aj v nej sa odrazili zážitky, ktoré básnik nadobudol počas pobytov v Taliansku a vo Francúzsku. Zbierkou básní *Kráľovská reťaz* bol nadšený básnik Ján Smrek, ktorý ocenil rytmus básní a takmer hudobné navíjanie slov. Chválil Beniaka aj za spontánnosť pri reťazení básnických obrazov.

Prelomovým dielom v Beniakovkej tvorbe je básnická zbierka *Poštový holub*, vydaná v Prahe roku 1936 zásluhou Jána Smreka. O autorovi sa Ján Smrek opäť vyjadroval v superlatívoch: „Na nebi poézie som hneď na začiatku dal klobúk dolu pred jedným menom: Valentín Beniak ... pozorne sme si všimli, že tie básne majú celkom moderný strih a že za nimi stojí človek, ktorý má oproti svetu vlastný rytiersko-mysliteľský postoj.“

S politickými zmenami v spoločnosti roku 1939 nastali zmeny

aj v Beniakovom živote. Zanechal notárske povolanie a odišiel pracovať do Bratislavy, najprv do prezidentskej kancelárie, potom na Ministerstvo vnútra. Súčasne bol tajomníkom a v rokoch 1940–1945 predsedom Spolku slovenských spisovateľov. V tom období sa sformoval ako príležitostný lyrik, glosátor a orátor a neskôr pokračoval vo svojej výraznej národnej a humánnej línii tvorenia. Cyklom *Štyri legendy sv. Grála* a jedinečným knižným monumentom – cyklom 24 sonetov s prológom *Strážcovia a ochrankyne Slovenska* k olejomaľbám Martinu Benku – sa zaradil medzi vrcholných predstaviteľov slovenskej poézie. V nich prekonal úzke nacionálno-politické hľadiská, zvýraznil kresťanský svetonázor, ale hlavnou témou jeho básní zostala láska.

V rokoch 1945–1946 bol Valentín Beniak zamestnaný na Povereníctve školstva a osvety v Bratislave, od roku 1947 žil v ústraní v dôchodku. Boli to smutné roky odstrkovania a prenasledovania. Cestu z poníženia, do ktorého sa dostal, hľadal a nachádzal v práci. Venoval sa najmä prekladateľskej činnosti z nemeckej, francúzskej, anglickej a maďarskej literatúry. Preložil diela Williama Shakespeara, Johanna Wolfganga Goetheho, Oscara Wilda, Imre Madácha a i. Ďalšie knihy pôvodnej tvorby mu vyšli až koncom šesťdesiatych rokov 20. storočia – výber zo zbierky *Retaz* a nové zbierky *Hrachor*, *Plačúci amor*, *Sonety podvečerné*, *Medailóny* a *medailóniky*. V rukopise zostali viaceré preklady sonetov a hier. Osobný a umelecký život Vladimíra Beniaka najvýstižnejšie charakterizujú jeho vlastné slová: „Ťažký život plný práce, bez oddychu až do staroby“.

Valentín Beniak zomrel 6. novembra 1973 v Bratislave.

Jozef LEIKERT

Druhá svetová vojna si vybrala veľkú daň

Pri príležitosti 67. výročia ukončenia 2. svetovej vojny v Európe a Dňa víťazstva nad fašizmom sa pri pamätníku osloboditeľov v Rožňave uskutočnila 7. mája spomienková slávnosť. Príslušníci ozbrojených síl SR položili k pamätníku osloboditeľov vence. Všetci zhromaždení postupne vzdali hold obetiam 2. svetovej vojny a ich pamiatku si uctili kyticami kvetov.

Po zaznení Slovenskej hymny pozdravila študentka básňou v slovenskom i maďarskom jazyku. K účastníkom zhromaždenia sa prihovarila prednostka Mestského úradu v Rožňave Darina Repaská, potom sa prihovaril viceprimátor Pavol Burdiga v maďarskom jazyku.

Predseda Oblastného výboru SZPB v Rožňave Norbert Lacko považuje za dôstojné, že si práve dnes, a práve na tomto mieste, spoločne pripomíname 67. výročie ukončenia druhej svetovej vojny v Európe. Práve toľko ro-

kov uplynulo od chvíle, čo dlho očakávané slovo „mier“ naplnilo radosťou srdcia Európanov. „Druhá svetová vojna si vybrala veľkú daň na ľudskej civilizácii. Dejiny nám pripomínajú desiatky miliónov padlých, stovky miliónov hladujúcich a ponižovaných. Zničené mestá, dediny, priemyselné centrá i dopravné trasy,“ pripomenul vo svojom príhovore s tým, že sa treba s úctou skláňať najmä pred tými, ktorí obeťovali svoje životy, aby zastavili fašistické plienenie, zlomili jeho jarmo. Boli to ľudia, ktorí mali

svoje rodiny. Doma po nich ostali vdovy a siroty. Matky a otcovia, ktorí sa nedočkali návratu svojich synov, ktorým vojenský rozkaz a vlastenecký cit prikázal ísť brániť vlasť a poraziť jej nepriateľa. Ľudia, ktorí mali svoje sny a svoje predstavy, ako žiť slobodný život v mieri. Ich životy

Druhá svetová vojna si vybrala veľkú daň na ľudskej civilizácii. Dejiny nám pripomínajú desiatky miliónov padlých, stovky miliónov hladujúcich a ponižovaných.

vyhasli, aby ho v mieri mohli žiť ich spoluobčania. „Aj Slovensko poznačila realita druhej svetovej vojny. Bola tu zložitá existencia totalitného režimu, ktorý dovolil vyviešť svojich občanov do nacistických koncentračných táborov, ktorý sa zúčastnil útoku na Poľsko, vyslal svoje divízie

na východný front. Ale bol tu aj občiansky i vojenský podzemný odboj, ktorý vyvrcholil Slovenským národným povstaním proti pokusu Wehrmachtu o okupáciu Slovenska. A potom dlhých osem mesiacov prechodu frontu. Ťažké boje o Duklu, v Dargovskom priesmyku, pri Liptovskom Mi-

kuláši či na brehoch Hrona skropili krvou túto krajinu. Po celom Slovensku máme vojenské cintoríny. Hroby Slovákov, Rusov, Ukrajincov, Rusínov, Rumunov, Poliakov, Francúzov, Nemcov i príslušníkov iných národov. Tieto hroby sú pre nás memento,“ zdôraznil. Podľa Lacka si

Slovensko musí pamätať obeť, ktoré si vyžiadala druhá svetová vojna. „Aj preto sa dnes staviame na odpor každej ideológii, v duchu ktorej sa jej predstavitelia neštítia ubíjať milióny ľudí, robiť na nich zverské pokusy, zabíjať nevinných a ničiť všetko, k čomu pociťujú nenávisť,“ uviedol. Druhá svetová vojna sa v máji 1945 v Európe skončila. No jej následky sme museli prekonávať ešte veľmi dlho. „Od víťazného roku 1945 uplynuli desaťročia, ale našej i budúcej generácii sa treba vracať k týmto udalostiam, aby sme si hrdo a s láskou uctili obeť, ale i vybudované diela našich predkov.“

Veď dejiny vlastného národa sú tou najlepšou učebnicou,“ uzavrel Lacko.

Red nl

Jubilanti ZO SZPB sa dožívajú

- **Andrejová:** Juraj Stracenský 55 rokov.
- **Bardejov 1:** Peter Trudič 91, Jolana Švirková 83, Paulína Marinková 81 a Anna Olejárová 70 rokov.
- **Bardejov 2:** Mária Turoková 99, Dorota Čupeľová 89 a Mgr. Anna Petričová 70 rokov.
- **Bardejov 3:** Magdaléna Horvátová 91, Žofia Zbihlejšová 90, Magdaléna Lukačová 83, Irena Dančišinová 65 a Milan Philip 55 rokov.
- **Becherov:** Jozef Pagač 65 rokov.
- **Beloveža:** Anna Čegiňová 97 rokov.
- **Banská Bystrica – Stred:** Andrea Medved'ová 35 rokov.
- **Banská Bystrica – Uhlisko:** Mgr. Oľuše Valachová 80 a Iva Bučko 30 rokov.
- **Brezno 1:** Viliam Škultéty 89, Jozef Kováčik 88, Mária Lapinová 86, Ľudovít Vaculčíak 85, Margita Jurčová 80 a Ing. Július Sabo 70 rokov.
- **Bratislava 7:** Pavol Stančík 97 rokov.
- **Bratislava 9:** Mária Pokorná 92, MUDr. Vlasta Čunderlíková 89 a Drahomíra Charvátová 84 rokov.
- **Bratislava 15:** Ing. John Kugler 65 rokov.
- **Bratislava 19:** Milan Košíkár 86 a Anna Trojanová 84 rokov.
- **Bratislava 24:** Ing. Anton Lošonský 92 rokov.
- **Bratislava 29:** Helena Havranová 80 rokov.
- **Bratislava 39:** Vierka Kusá 91 a prof. PhDr. Ondrej Baláž, DrSc. 90 rokov.
- **Badín:** Anna Leštáková 65 rokov.
- **Bzince p/Javorinou – Cetuna:** Anna Plašienková 84 a Emília Rojková 83 rokov.
- **Bystré:** Michal Sukovský 85 rokov.
- **Bracovce:** Jolana Majerniková 60 rokov.
- **Dolné Vestenice:** Gabriela Miháľová 95 rokov.
- **Dunajská Streda:** Irena Feldmárová 86 a MVDr. Ondrej Breuer 60 rokov.
- **Gemerská Poloma:** Bartolomej Spišiak 85 a Ján Bodnár 65 rokov.
- **Gerlachov:** Anna Piter – Bučková 81 rokov.

- **Harmanec:** Ján Roháč 60 rokov.
- **Hnúšťa:** Mária Táčiková a Milan Balaška 89, Margita Val'ová 87, Anna Nociarová 82 a Ján Hronec 55 rokov.
- **Hrachovo:** Božena Maňúrová 80 a Jozef Račák 65 rokov.
- **Humenné 3:** Alžbeta Toroková 92, Andrej Bálint 90 a Alžbeta Kallaninová 82 rokov.
- **Kolačno:** Ing. Anna Bencelová 65 rokov.
- **Kremnica:** Vlasta Kráčalová 81 rokov.
- **Kalinovo:** Emil Kršiak 89, Mária Horváthová 86 a Oľga Maďarová 82 rokov.
- **Košice pri IS:** Margita Zajacová 82 rokov.
- **Košice – Sídl. Mier:** Priska Holyová 96, Ing. Jozef Kunderát 95, Anna Malegová 94, Pavlína Lazorová 92, Anna Kovariková a Franti-

Dnes s Vami slávime ďalší rok žitia, nech naše priania Vám na cestu svietia. Nech sa Vám splnia i najtajnejšie sny, nech radosť naplní všetky Vaše dni!

- šek Bednár 91, Helena Ušalová 89, Peter Fischer 88, Valéria Halperová a Vasil Sagan 87, Irena Kováčová 84, Emília Galanová a Anna Rusnáková 83, Zlata Korimová a Zuzana Solajová 80, RNDr. Ján Kokordák, CSc. 75 rokov.
- **Kordíky:** Ludmila Piecková 85 a Mária Birešová 80 rokov.
- **Kobeliarovo:** Zuzana Nemčková (č.d.51) a Agnesa Hlaváčová (č.d.104) 89, Zuzana Kováčová (č.d.65) 82 rokov.
- **Kolarovice:** Paulína Židková 82 rokov.
- **Kríže:** Anna Chomová 91 a Anna Tejová 86 rokov.
- **Kurov:** Katarína Rojková 83 rokov.
- **Lenartov:** Jozef Chomjak 65 rokov.
- **Livov:** Jozef Trojanovič 86 a Jozef Hnatko 55 rokov.
- **Liptovská Teplička:** Mária Mi-

- chalčeková 85 a Mária Gigacová 82 rokov.
- **Liptovský Mikuláš:** Jozef Jančovič 94, Oľga Kostková a Juraj Majdiak 90, Vojtech Rázus 86, Emília Guothová a Vladimír Chrapčiak 84, Irena Borbisová 81 rokov.
- **Lipany:** Andrej Kolpak 90 a Júlia Krenická 87 rokov.
- **Lučenec 1:** Helena Kissová 91 a Antónia Schneková 89 rokov.
- **Lučenec 2:** Viliam Križan 84 rokov.
- **Medzibrod:** Daniela Vaníková 60 rokov.
- **Obl'v Martin:** Gejza Stankovič 95 rokov.
- **Melčice – Lieskové:** Oľga Michalčová 70 rokov.
- **Mojšová Lúčka:** Ján Funtík 89 rokov.
- **Malcov:** Mária Švedová 90 a Irena Fecková 84 rokov.
- **Marhaň:** Mária Janošková 87 rokov.
- **Michalovce 1:** Ján Štefan 90, Mária Lišková 89, Margita Draguňová 86 a JUDr. Ján Košičan 80 rokov.
- **Michalovce 2:** Emil Hrdinský 92, Štefan Dluhoš 90, Michal Dunda 86 a Pavol Kirila 82 rokov.
- **Nacina Ves:** Mária Hanušiková 85, Irena Dankaninová 80 a Terézia Čeremšaková 65 rokov.
- **Nemce:** Ján Pavlovič 50 rokov.
- **Nové Mesto n/Váhom:** Dionýz Chajma 90, Margita Chajmová 87, Mária Ragalová 83, Anna Šútorová 80, Anna Stanková 75, Milan Šebeň 70 a Oľga Kosecová 60 rokov.
- **Očová:** Marta Hulinová 65 a Anna Holíková 60 rokov.
- **Ostrý Grúň:** Janka Matejová 55 rokov.
- **Pezinok:** Michal Letovanec 92 rokov.
- **Poltár:** Gustáv Gavalec 88 a Ing. Miroslav Balaj 65 rokov.
- **Prešov – Solivar:** Ján Goban 87 rokov.
- **Prievidza:** Augustín Blšták 89, Mária Gundová 86, Stanislav Hriciko 84, Helena Mäsiariková, Emília Michalovičová a Jozef Hromada 81, Vladimír Mišenka 80 rokov.
- **Pavlovce n/Uhom:** Zuzana Lepotová 80 rokov.

Ilustr. foto: TASR – S. Puškás

- **Porúbka:** Anna Kopiková 83 rokov.
- **Rakovec n/Ondavou:** Ján Giraltoš 89 rokov.
- **Rimavská Sobota 1:** Mária Bublíniová 91, Ján Štefko 60 a Mgr. Jana Uhrinová 55 rokov.
- **Rimavská Sobota 2:** Mgr. Ján Harandza 60 rokov.
- **Rimavské Brezovo:** Estika Bálintová 70 rokov.
- **Sliach:** Titus Satmar 89 a Paulína Babicová 88 rokov.
- **Skýcov:** Školastika Turčanová a Alžbeta Fábryová 86, Ľudovít Pavkov 80 rokov.
- **Sučany:** Zuzana Kuzicová 90 a Margita Baumgartnerová 70 rokov.
- **Stará Ľubovňa:** Mária Jeleňová 84 a Zina Kováčová 75 rokov.
- **Stupava:** Marta Mištinová 86, Anna Živnerová a Mária Maderová 84, Karol Horváth 82 rokov.
- **Sobrance:** Michal Motto 87 a Veronika Maďarčíková 83 rokov.
- **Strážske:** Helena Nemcová 65 rokov.
- **Trhovište:** Anton Papcun 86 rokov.
- **Tušice:** Anton Dojčák 94 rokov.
- **Trenčín 1:** Juraj Hermanovský 91, Anna Božuková 88, Štefan

- Mazán 87, Helena Petraková 86, Viera Weingartová 83 a Oľga Lipťáková 70 rokov.
- **Trenčianske Teplice:** Jozef Chyba a Pavol Híreš 65 rokov.
- **Topoľčany 1:** Mária Chudá 91 rokov.
- **Úbrež:** Karol Bovan 86 rokov.
- **Voľčice:** Irena Veľková 84 rokov.
- **Vráble:** Alžbeta Luleyová 91, Mária Štefániková 84 a Pavol Černo 80 rokov.
- **Varín:** Anton Mucha 88 rokov.
- **Vranov n/Topľou 2:** Ján Rakovci 90 rokov.
- **Vranov n/Topľou 3:** Ján Mičkanin 90 rokov.
- **Zámutov:** Danka Lešková 45 rokov.
- **Zvolen – Centrum 1:** Anna Kleinová 85 rokov.
- **Závažná Poruba:** Peter Jambrič 60 rokov.
- **Žiar n/Hronom:** Daniel Knoška 94, Anton Kuzma 90, Ján Vanko 89 a Oľga Sečkárová 65 rokov.
- **Žilina 1:** Peter Uko 89 rokov.
- **Žilina 12:** Pavol Padyšák 89 rokov.
- **Žilina 13:** Mária Drábiková 85 rokov.

Jubilantom srdečne blahoželáme!

Navždy sme sa rozlúčili

- **Bardejov 1** s 93-ročným Andrejom Andrejovským.
- **Bardejov 3** s 89-ročnou Žofiou Zbihlejšovou.
- **Hnúšťa** s 92-ročnou Pavlínou Spodniakovou a 89-ročnou Zuzanou Huňovou.
- **Humenné 3** s 85-ročnou Máriou Haladejovou a 78-ročnou Teréziou Suvákovou.
- **Kalinovo** s 96-ročným Oldřichom Huslíkom.
- **Košice – Sídl. Mier** s 91-ročným Vasilom Bajsom.
- **Liptovský Mikuláš** s 93-ročným Štefanom Rybárskym

- a 87-ročným Zoltánom Vadovickým.
- **Lenartov** s 90-ročným Michalom Bľandom.
- **Skýcov** s 98-ročnou Máriou Jenisovou a 88-ročným Valentom Šupom.
- **Sučany** so 78-ročnou Violou Haruštiakovou.
- **Stebník** s 87-ročnou Zuzanou Pastirčíkovou.
- **Tisovec** so 78-ročným Rudolfom Štendom.

Česť ich nehyńúcej pamiatke!

Odišiel Juraj Mak

Vo veku nedožitých 90 rokov 11. marca zomrel v Jelšave dlhoročný odbojár, vojak II. svetovej vojny a partizán Slovenského národného povstania pán Juraj Mak. Narodil

sa 22. 10. 1922 v Heľpe. Počas II. svetovej vojny, ako mnoho ďalších mladých chlapcov, aj on narukoval do Prvého československého armádneho zboru v bývalom ZSSR. Bol zaradený do 3. roty 1. úderného práporu 1. brigády, kde bol v boji ranený. Po vypuknutí SNP neváhal a znova pomáhal v boji proti fašistickým okupantom. Pôsobil ako spojka partizánskeho oddielu Vysoké Tatry, ktorého veliteľom bol Vasil Achmadulin. Po skončení vojny, v roku 1966 sa stal členom Slovenského Zväzu protifašistických bojovníkov. Pracoval vo výbore organizácie a neskôr bol zvolený za predsedu ZO SZPB v Jelšave. Juraj Mak bol človekom zásadovým, nebojácnym a priamym. Svoje sily, um a životné skúsenosti veno-

val ľuďom, medzi ktorými pôsobil. Výsledky jeho práce sú dnes pre nás odkazom i výzvou. Obdivovali sme jeho životnú vitalitu i jeho ochotu pomáhať všade tam, kde bolo treba. Bol studnicou nevyčerateľných rád a skúseností. Naplno sa venoval protifašistickému odboju s cieľom viesť mladé generácie v mierovom duchu, vysvetľoval a poukazoval na krutosti a nezmyselnosť vojny. Za všetku jeho činnosť, či už vo vojne, alebo po nej, bol ocenený mnohými vyznamenaniami, ako napr. Pamätná medaila ZSSR, Medaila SNP a ďalšími.

Úprimne mu ďakujeme za všetko dobré, čo urobil pre organizáciu SZPB, pre ľudí a spoločnosť.

Česť jeho pamiatke!

Karol SZABO, predseda ZOSZPB v Jelšave

Výstup na Ďumbier

V sobotu 5. mája meteorológovia hlásili málo oblačné počasie. Na novo rekonštruovanom breznianskom námestí M. R. Štefánika sa už o 8.00 hodine zišlo 32 turistov z Klubu slovenských turistov TOMO a členov SZPB ZO č. 2 z Brezna. Autobusmi ich pricestovalo posilniť 37 turistov z družobného Zvolena a 70 turistov z Krpelian od Martina. Všetci sme mali spoločný cieľ uskutočniť 42. ročník výstupu na najvyšší vrch Nízkyh Tatier – Ďumbier, a takto si pripomenúť 67. výročie ukončenia 2. svetovej vojny. Akciu podporil primátor mesta Brezno prostredníctvom riaditeľa Mestského športového klubu.

Všetci prítomní najprv na námestí v Brezne položili veniec k Srdcu oslobodenia. Potom sa rozdelili do troch autobusov podľa trás výstupu. Cieľ bol spoločný – minimálne výstup ku Chate M. R. Štefánika pod vrcholom Ďumbiera (1740 m n.v.), kde sa nachádza pamätník padlým hrdinom SNP z partizánskej brigády Jánošík, ktorí tu padli 1. novembra 1944.

Prvá skupina na dvoch autobusoch si zvolila trasu z Čertovice v dĺžke 10,9 km s prevýšením 503 metrov. Druhá, v počte 28, cestovala pod Chopok na Trangošku – odkiaľ postupovali strmším svahom so súvislými snehovými poliami v dĺžke

3,5 km s prevýšením 619 metrov. V cieľi na Chate M. R. Štefánika sa vzájomne počkali. Časť z nich – väčšinou Brežňania, k naplneniu svojho cieľa vykonali pietny akt, položenie kytice kvetov k pamätníku padlým hrdinom SNP.

Asi desiaty turisti sme dokázali v časovom limite, pred na odchodom na spiatočnú cestu z údolia Trangošky, zdolať aj samotný vrchol Ďumbiera (2043 m n.v.).

Ďakujeme organizátorom, ale aj meteorológom, že sa ich predpoveď splnila a my sme mali možnosť užiť pekného počasia s nádhernými výhľadmi na všetky svetové strany.

Milan KOVÁČIK

Vojnové udalosti si turisti pripomenuli výstupom na Ďumbier.

Foto: M. Kováčik, R. Suja

V Turci si pripomenuli príchod slobody

Spomienkovým oslavám predchádzal Memoriál francúzskych partizánov na Martinských holiach 25. februára, kde sme položili kyticu francúzskym padlým hrdinom.

Turiec a mesto Martin po ťažkých bojoch oslobodili jednotka 1. čs. AZ, rumunská armáda a 2. a 4. ukrajinský front 11. apríla 1945.

Spomienkové oslavy 67. výročia oslobodenia Martina sa konali

11. apríla slávnostným zasadnutím vo veľkej zasaďačke MsÚ. Úvod patril hymnickej piesni a privítaniu priamych účastníkov odboja a hostí. Oslavy otvoril pplk. v. v. Stanislav Hronec. Za MsÚ sa prichovoril viceprimátor mesta Martin Alexander Lilge a za OblV SZPB jeho predseda pplk. v.v. Imrich Repka. Pripomenuli udalosti 2. svetovej vojny v Turci. Nemožno zabudnúť ani na martinský pluk

útočnej vozby, pamätníky, pomníky, ale ani na vypálené obce a holokaust – prežitie peklo v koncentračných a zajateckých táboroch. Boje vojakov i partizánov pripomína i Cintorín padlých v Martine – Priekope.

Ďakovné listy primátora mesta Martin slávnostne odovzdali v mene primátora 10 priamym účastníkom odboja a bývalému predsedovi a tajomníčke OblV

SZPB za dlhoročnú prácu vo zväze, úsilie vynaložené pri šírení jeho posolstva a pri zabezpečovaní významných spoločenských akcií v spolupráci s mestom Martin. Na návrh Predsedníctva OblV SZPB Ústredná rada SZPB schválila vyznamenanie – Medailu M. R. Štefánika III. stupňa viceprimátorovi mesta Martin, ktorú mu aj slávnostne odovzdali.

Po oficiálnej časti sme položi-

li vence k pamätníku Rozdávania zbraní a na Cintoríne padlých v Martine – Priekope. Vence položili mesto Martin, OÚ Martin, OblV SZPB, OS SR, polícia, OO Smer SD, OO KSS za účasti čestnej vojenskej jednotky, kapely a speváckeho súboru JD Slovenska. Aj v ostatných mestách a obciach Turca si uctili spomienkové oslavy 67. výročia oslobodenia slávnostným zasadnutím, kladením vencov a športovými podujatiami.

pplk. v. v. Imrich REPKA
predseda OblV SZPB

Oslobodenie Sučian

Na pietnej spomienke 67. výročia oslobodenia Sučian, ktorá sa konala 13. apríla na Námestí SNP pri pamätníku oslobodenia a bola spojená s kladením vencov, sa v hojnom počte zúčastnili členovia ZO SZPB, starosta obce, poslanci, spoločenské a záujmové organizácie, občania a mládež.

Vo svojich prejavoch starosta obce Jozef Petráš a predsedníčka ZO SZPB Ľubica Pivková vysoko ocenili hrdinstvá na-

ších a sovietskych vojakov, ako aj nezištnú pomoc obyvateľov. S úctou a vďakou spomínali aj na tých, ktorí obetovali svoje životy počas národnooslobodzovacieho boja za našu slobodu. Predsedníčka základnej organizácie vo svojom prejave ešte pripomenula 70. výročie holokaustu, počas ktorého bolo niekoľko tisíc židovských spoluobčanov deportovaných do koncentračných táborov. Atmosféru podujatia umocnili

Vence položili ZO SZPB, Klub vojenských výsadkárov, poslanci obecného zastupiteľstva, hasičský a záchranný zbor. Foto: lp

recitáciou členka obecného zastupiteľstva Veronika Ďaďová, študentka gymnázia Katarína Maťašová a spevokol Klubu

dôchodcov. Po pietnej spomienke sa v Kultúrnom dome konala členská schôdza.

Ľubica PIVKOVÁ, predsedníčka ZO SZPB

Oslavy Dňa víťazstva nad fašizmom v Dobšinej

V pondelok 7. mája sa v blízkosti námestia v miestnom parku v Dobšinej uskutočnila slávnosť 67. výročia víťazstva nad fašizmom. Na tomto akte sa zúčastnili členovia Sloven-

ského zväzu protifašistických bojovníkov, široká verejnosť, ale aj primátor mesta Karol Horník (Smer-SD) a pracovníci mestského úradu.

Aj napriek upršanému počasiu prítomní za tónov miestnej dychovej hudby položili vence k pamätníku, pri ktorom držali stráž štyria členovia miestneho baníckeho združenia Bruderschaft. Oficiálne príhovory pre zlé počasie následne pre-

behli v mestskom kultúrnom stredisku. „Každoročne si pripomínáme 8. máj, koniec svetovej vojny a Deň víťazstva nad fašizmom. Z roka na rok je na oslavách čoraz menej účastníkov vojny. Vedeli by nám prežiť hrôzy svojimi spomienkami pripomenúť,“ povedal predseda SZPB v Dobšinej František Novotný. Ako dodal, nemecké vojsko 9. mája 1945 bezpodmienečne zložilo zbrane a boje boli zastavené. Pri príležitosti kapitulácie Nemecka naše mesto usporiadalo veľkolepú oslavu. „Domy boli ozdobené zástavami a v podvečer ulicami tiahol lampiónový sprievod so spevom a hudbou. Pred mestským domom boli prejavy vtedajších funkcioná-

rov mesta,“ priblížil Novotný, ktorý je aj kronikárom mesta. Oslavy pokračovali aj na druhý deň, kedy prišli do mesta občania aj zo susedných obcí. Znovu bol zriadený veľký pochod mestom pod zástavami. A podobne to bolo i v ďalších rokoch v máji. „Na čele vždy kráčali tri dievčatá v krojoch a niesli zástavy: v strede československú, v pravo slovenskú, a v ľavo ruskú. Za nimi išla skupina partizánov, baníkov, hasičov v rovnošatách, a potom občania a školská mládež pod vedením svojich učiteľov,“ zaspomínal a dodal, že by bol rád, keby aj v súčasnosti školská mládež na takýchto významných výročiach bola pod vedením učiteľov. Juraj KARIKA

Pietna spomienka v Dobšinej.

Foto: jk

Nedajme im šancu

Oblasťný výbor SZPB v Starej Ľubovni pri príležitosti 67. výročia ukončenia 2. svetovej vojny upozornil prostredníctvom výzvy, na prejavy neofašizmu v súčasnosti. „Hoci 67 rokov žijeme pod mierovým nebom, definitívne stop sme fašizmu nedali. V súčasnosti, kedy svet – nevyvímajúc ani Slovenskú republiku zachvátila hospodárska kríza, chápadla neofašizmu, xenofóbie, rasizmu, antisemitizmu výraznejšie ožívajú. Žiaľ, aj naše mesto, kde sa objavujú letáky, ktoré až priveľmi pripomínajú rétoriku fašistickej ideológie, je toho dôkazom,“ píše sa vo výzve OblV SZPB Stará Ľubovňa. Ako ďalej výbor upozorňuje, arogancia ich autorstva spočíva v tom, že zneužívajú tak páľčivú tému, ako je životný štýl niektorých sociálne slabších občanov, a okrem toho využívajú dopady hospodárskej krízy na občanov, z ktorých mnohí prichádzajú o prácu. „Žiaľ, niektorí z nich zúfalo hľadajú riešenie zo sociálnej núdze u extrémistov, ktorí pochodujú po našich mestách a obciach v čiernych košeliach, hlásajúc heslá o čistej rase. Je to podobný scenár, pod ktorý sa v histórii podpísal Adolf Hitler,“ pripomína OblV SZPB.

Preto sa OblV v Starej Ľubovni obrátil na verejnosť, ktorá si ctí hodnoty demokracie, humanizmu, mieru a sociálnej spravodlivosti, aby sa nedala zlákať Kotlebovcami, ktorí koketujú v skrytej forme s fašizmom. „Spoločnými silami im nedajme šancu! Keď to neurobíme, miliónové obete našich otcov a starých otcov boli márne,“ píše sa vo výzve.

red

Bojovník priniesol za dva roky viac ako 1600 materiálov

Za posledné necelé dva roky prešiel váš obľúbený dvojtýždenník Bojovník viacerými zmenami, ktorých cieľom bolo priniesť členom Slovenského zväzu protifašistických bojovníkov (SZPB) vyššiu novinársku kvalitu pri zachovaní historicky veľmi cenného charakteru periodika, ktorého korene siahajú až do dôb Slovenského národného povstania. Dvojtýždenník SZPB je na Slovensku unikátny svojou históriou, zameraním, ale je zároveň výkladnou skriňou zväzu, aj jeho najsilnejším mediálnym nástrojom.

Keď prezident Slovenskej republiky Ivan Gašparovič v rozhovore pre Bojovník (18/2011) oprávne kritizoval snahy o oslavovanie prisluhovača dvoch vojnových totalitných režimov, maďarského a slovenského, Jánosa Esterházyho, reagovalo na prezidentove slová množstvo osobností slovenskej, maďarskej, ale aj českej politickej a novinárskej obce, Bojovník vtedy zháňali aj z ďalších krajín, dokonca z japonského veľvyslanectva (!). Najmä Maďari majú totiž tendencie vidieť v Esterházym v prvom rade národovca – a jeho kolaboráciu s horthyovským režimom, ako aj Tisovým vojnovým štátom, sa snažia prehliadať alebo ospravedlňovať. Náš dvojtýždenník vtedy citovalo veľké množstvo domácich aj zahraničných tlačových a elektronických médií.

Bojovník prinášal dlhé desaťročia kvalitné historické analýzy, príbehy priamych účastníkov bojov proti fašizmu aj informácie o činnosti zväzu. V roku 2010 však už začínal pomaly zaostávať za dobou svojím grafickým spracovaním a vnútorným členením, okrem toho vychádzal v čierno-bielej verzii, ktorá už nebola v porovnaní s inými novinami dostatočne atraktívna.

Dostal preto „nové šaty“, ktoré spočívali vo veľmi citlivej, ale premyslenej zmene grafiky. Úvodník sa doplnil o malú fotografiu autora a o niečo sa zúžil, aby vynikla hlavnička novín a vznikol priestor na hlavný článok s poriadnou fotografiou. Z novín zmizli škaredé „schody“ medzi článkami a namiesto strán preplnených písmenkami sa

dostala k slovu profesionálna grafika s množstvom fotografií. Podarilo sa podpísať novú zmluvu, vďaka ktorej dnes vychádza Bojovník pri nezmenených nákladoch ako plnofarebné médium. Vďaka spolupráci s Tlačovou agentúrou Slovenskej republiky (TASR), ktorú sa tiež podarilo dohodnúť za výhodných podmienok, má Bojovník prístup k obrovskému množstvu správ a fotografií, ktoré agentúra ponúka.

Pribudli nové rubriky a aj tie staršie dostali nové miesto a formu. Bojovník pokračuje v uverejňovaní príbehov slávnych osobností, aj v obľúbenej rubrike Stalo sa vo svete, naďalej zverejňujeme informácie o narodeninách, úmrtiach či významných jubileách členov SZPB. Na poslednej strane ostáva tradičná krížovka, vtipy a recept, pribudol Historický kalendár, ktorý čerpáme z TASR.

Aby sme oddelili komentáre od správ a ostatnej publicistiky, zaviedli sme názorovú stranu, na ktorej nechýbajú kvalitné karikatúry Petra Gossányiho. Hneď nasledujúcu stranu venujeme praktickým a užitočným informáciám – vďaka spolupráci s doterajším poslancom, dnes štátnym tajomníkom rezortu sociálnych vecí Braňom Ondrušom, na nej pribudla obľúbená poradňa, v ktorej odpovedá na otázky našich čitateľov.

Prostredná dvojstrana býva venovaná regionálnym udalostiam vo zväze. Dostala špeciálnu formu, hoci sme formátom noviny pripravujeme ju podobne, ako to robia časopisy. Vďaka tomu vyniknú aktuálne fotografie z jednotlivých

udalostí a príťažlivejšie pôsobia aj správy, ktoré sa k nim viažu. Bojovník za dva roky trikrát pripravil špeciálnu dvojstranu – ilustrovanú mapu historickej udalosti z II. svetovej vojny. Od roku 2010 sme začali systematicky uverejňovať veľké publicistické rozhovory s vý-

Každé nové číslo Bojovníka si vždy so záujmom prečíta aj predseda SZPB Pavol Sečkář. Foto: red

znamnými osobnosťami. Okrem toho, že sú zaujímavé pre našich čitateľov, sú aj mienkotvornou vizitkou SZPB. Neorientovali sme sa len na politikov, priniesli sme napríklad informačne veľmi kvalitný rozhovor s vojenským historikom Petrom Šumichrastom, s veľvyslancom Ruskej federácie Pavlom Maratovičom Kuznecovom, fotografom Jaroslavom Žiakom, ktorý dokumentuje priamych účastníkov SNP, alebo členkou SZPB, bábkoherečkou Teréziou Szabovou-Kornošovou, ktorá získala v roku 2011 titul vicemiss eurobabička.

Na názorovej strane a prostredníctvom úvodníkov prebehlo za dva roky množstvo polemík medzi historikmi, ale aj reakcií členov SZPB. Len názorových materiálov sme za dva roky zverejnili takmer 150 a okrem toho takmer päťdesiatku úvodníkov, vrátane príhovoru predsedu SZPB Pavla Sečkářa, tajomníka ÚR SZPB Romana Hradeckého, tajomníka Klubu umelcov, spisovateľov a historikov pri ÚR SZPB Ladislava Skraka; ale úvodníkom prispel aj exminister obrany Ľubomír Gallo a vtedajší poslanec Braňo Ondruš.

Celkovo Bojovník v tomto čase

rým chceme poďakovať za prácu, ktorou pomáhajú udržiavať a zlepšovať úroveň dvojtýždenníka. Na záver článku menujeme v abecednom poradí 104 z nich, ktorí v priebehu dvoch rokov prispeli do novín tri a viackrát.

Aj pred Bojovníkom však stále stoja otvorené otázky. Aktuálne sa úrovňou spracovania radí ku kvalitným celoštátnym dvojtýždenníkmi. Obsahovo kombinuje informácie o dianí vnútri vo zväze so správami určenými širšiemu publiku. Bojovník nemá žiadnu remitendu, de facto všetky výtlačky sa predávajú, a naopak, býva niekedy problém zohnať číslo navyše. Cena dvojtýždenníka je nízka vďaka tomu, že ho SZPB významným spôsobom dotuje.

Ak by chcel zväz tieto náklady znížiť, je možnou cestou mierne zvýšenie ceny Bojovníka, alebo zvýšenie obsahu inzercie. Najmä táto cesta by si však vyžadovala posun v obsahu novín smerom k vyššej orientácii na širšie publikum a rozšírenie predaja Bojovníka nečlenom zväzu. Je to na zváženie, lebo by to zároveň znamenalo zúženie priestoru pre informovanie o vnútrozväzovom živote a udalostiach.

Tak, ako celý SZPB bojuje s vysokým priemerným vekom našich členov a snaží sa nahrádzať odchádzajúcich spolubojovníkov mladšou generáciou, aj Bojovník potrebuje získavať nových odberateľov namiesto tých, ktorí nás opustili. Ak by sme nešli cestou orientácie na čitateľov mimo SZPB, mohli by sme viac využiť potenciál členov zväzu. Uvažujeme napríklad o rozšírení súťaží pre čitateľov, ale aj o zvýšení podielu praktických informácií, o vyššom zapájaní mladšej generácie do tvorby článkov v Bojovníku a čo najužšej spolupráci s jednotlivými organizáciami SZPB. V tomto zmysle budeme pozorne počúvať vaše námety a podnety. red

Bojovníka tvoríte aj vy, ĎAKUJEME!

Redakcia dvojtýždenníka anti-fašistov Bojovník prešla od mája 2010, kedy nastúpila do funkcie nová šéfredaktorka Lucia Illanitzová, viacerými zmenami. Okrem iného sa zmenšila na

dvoch zamestnancov. Pri tvorbe Bojovníka sú preto mimoriadne dôležití všetci dopisovatelia. Vďaka všetkým dopisovateľom môžeme každé dva týždne vytvoriť zaujímavé a pestré čítanie.

Významným prvkom je tiež to, že väčšina z nich píše bez nároku za honorár. Chceli by sme poďakovať všetkým, ktorí do Bojovníka v posledných dvoch rokoch pravidelne prispievali. Uvádza-

me zoznam dopisovateľov, ktorí prispeli počas dvoch rokov minimálne trikrát, ale ďakujeme samozrejme všetkým, ktorí do nášho dvojtýždenníka prispeli, a tiež tým, ktorí na uverejnenie

svojho príspevku ešte len čakajú. Nie je dôležité len to, kto koľkokrát do Bojovníka niečo napísal, ale aj jedinečná kvalita a osobitosť každého konkrétneho článku. Redakcia

DOPISOVATELIA

Štefan Bartoš
Matúš Behúň
Oskar Bielik
Juraj Bobor
Eva Brozmanová
Jaroslav Bulko
Pavel Burger
Milan Bušo
Jozef Danko
Ondrej Danko
Ján Debnár
Emília Díteová
Ján Dobák
Juraj Drotár
Ján Dzurej

František Džalai
Júlia Ďuriačová
Pavol Erdziak
Virgil Farkašovský
Paľo Filčík
Ján Forgács
Pavel Franík
Vladimír Fraňo
Milan Gajdoš
Pavel Gajdoš
Vladimír Gajdoš
Pavel Gál
Ján Gdovin
Milan Gibel
Pavel Gojdič

Ondrej Gombašan
Peter Gossányi
Miloslav Grega
Anton Greguss
Jozef Havel
Anton Hoffmann
Václav Homišan
Ivan Horbál
Roman Hradecký
Lýdia Hricíková
Iveta Hyriaková
Pavel Chrapčíak
Vincent Chrebet
Ľudovít Jančo
Mária Jendruščáková

Oľga Kajabová
Peter Kasarda
Adolf Kobela
Ján Kokordák
Anna Komaneková
Eva Kopúnková
Terézia Kornošová
Emil Kováčik
Milan Kováčik
Ladislav Krbušík
Juraj Krištofik
Martin Krno
Eugen Kropilák
Martin Kuček
Božena Kulhanová

Norbert Lacko
Zdenko Lacko
Jozef Leikert
Mirko Liba
Viliam Longauer
Ján Machovič
Mária Markeová
Fedor Mikovič
Jozef Mitřík
Július Molitoris
Juraj Murina
Miroslav Nemček
Pavel Nigríni
Braňo Ondruš
Anton Pálka

Ervín Pauliak
Milan Petro
Ján Petrus
Anna Plecítá
Gustáv Považan
Jozef Pupala
Mária Rajnohová
Gabriela Rosičová
Ján Samčík
Pavol Sečkář
Jozef Skalka
Ladislav Skrak
Rudolf Slezák
Viliam Solovič
Milan Stehlík

Gustáv Stopka
Oskar Šalko
Anton Šály
Jaroslav Šinko
Ivan Šimo
Žaneta Štefániková
Ladislav Štefko
Ján Šulej
Jozef Tamaškovič
Mária Trpišová
Pavol Vitko
Milan Zemko
Jolana Zorgovská
Ján Zvara

Na 23. kilometri

Cestou z nikaragujského hlavného mesta Managuy do Masaye sme sa na 23. kilometri zastavili pred vchodom do Masajského národného parku. Park je prvým chráneným územím Nikaraguy. Na rozlohe 54 km štvorcových dominuje činná Masajská sopka, domorodcami nazývaná Popogatepe. V dávnych dobách bola miestom, kde náčelníci kmeňov prinášali obete bohom, aby ich netrestali „ohňom a sírou“. Španielski dobyvatelia nazvali kráter „vchodom do pekla“. Dokonca mních Francisco Bobadilla na jeho okraji postavil veľký kríž, aby zabránil diablom „vystúpiť na svet boží“.

V roku 1529 indiánsky kronikár Gonzalo Fernández de Oviedo spracoval pre španielskeho kráľa prvú písomnú správu o sopke a predpovedal nové erupcie. V roku 1538 odvážny mních Blas de Castillo zostúpil do kráteru predpokladajúc, že žeravá láva je roztavené zlato. Pri ďalšej činnosti, v roku 1670, sa láva vyliala a jej stuhnuté zvyšky možno vidieť dodnes pozdĺž asfaltovej cesty až k východu z parku. Keď sa v marci 1772 nový prúd lávy vylial na severnej strane, znepokojil oby-

vateľov obcí Masaya a Nindirí tak, že opúšťali svoje domovy. Láva zahatala jediný prístup k jazeru. O osemdesiat rokov neskôr sa vytvoril ďalší vrchol v susedstve starého kráteru (dnešný Nindirí) a vznikol kráter Santiago. Svoju vulkanic-

Kríž nad kráterom.

Foto: gs

kú činnosť si zopakoval v rokoch 1946, 1959 a 1965.

Štúdiom Masajskej sopky sa zaoberali odborníci, ale aj šarlatáni. Geológovia Karl Seebach v roku 1865 a Karl Sapper v roku 1897 prebádali celú lokalitu. Keď v roku 1927 množstvo plynov z kráteru Santiaga zapríčinilo obrovské škody na kávoovníkových plantážach v blízkom

okolí, podujali sa nemeckí inžinieri Schomberg a Scharfenberg „usmeriť“ plyny. Položili veľký lievik na jeho dno a viedli plyny špeciálnou šachtou dlhou 400 m k závodu, kde mali byť spriemyslené. Silná explózia zničila nielen stavbu, ale výrazne poškodila aj steny kráteru.

V prvom národnom parku Nikaraguy sa vyskytujú vzácne druhy

kveteny. Najcennejší je biely národný kvet – Sacuanjoche –, ktorý podľa miestnej legendy okrem krásy prináša obyvateľom plodnosť, hojnosť, bohatstvo a šťastie. Pozoruhodné je, že okrem plodnosti (nikaragujská žena má mať vraj až dva tucty detí) je poskromne hojnosti, bohatstva a šťastia. **Gustáv STOPKA**

(Pre Bojovník bez nároku na honorár)

Súťaž Miss Army Slovensko

Nielen príslušníčky Ozbrojených síl SR, ale aj Záchrannej zdravotnej služby, Hasičského a záchranného zboru, mestskej a štátnej polície, Zboru väzenskej a justičnej stráže či colné zamestnankyne sa môžu prihlásiť do novej súťaže Miss Army Slovensko 2012. Nemusia to byť len dievčatá a ženy vo veku 18–35 rokov, ktoré nosia uniformu, ale aj členky klubov vojenskej histórie, záujemkyne o filmy, knihy a hry s touto tematikou. Organizátori sľubujú, že to nebude len súťaž

krásy, ale i fyzických schopností, všeobecného rozhladu, osobného šarmu, zmyslu pre humor a záujmu o armádu svet, ktorý môže byť pre niektoré až ich životným štýlom a v tejto súťaži majú veľkú šancu uplatniť sa. Okrem iných organizátorov partnermi súťaže sú Únia vojnových veteránov SR a mesto Partizánske. V ňom bude na Deň ozbrojených síl SR (22. 9.) celodenné podujatie s večerným galaprogramom a vyhodnotením finalistiek súťaže. **Pavol ERDZIAK**

pomoc:	hasí si smäd	jemenský prístav	telúr	stredoveký šlachtičský bojovník	nemecká rieka	bývalý orgán správy	tankový pluk	●	oznámili (údaje)	pera (poet.)	4. časť tajničky	uzbecké sídlo	naivná žena
ochranca, (niekoho aj niečoho) (poet.)								náš literát (Milo)					
5. časť tajničky								líbyjský prístav					
francúzsky člen			roztápaj rudu					stredoveký nájazdníci					
			predložka					nádoba pri studni					
indické m. meno						olej, po anglicky				skratka nivelizácie			
						útok				ž. meno			
●	územná jednotka (správna)	skratka Oerstedu						1. časť tajničky					
		lieh, pijatka (hovor.)						duševný stav (strach)					
obrný transportér			časť elektromotora							49 rímskych výrobcov kožucho		tábor (hovor.)	alebo, po česky
			3. časť tajničky										
prúdi v žilách				zabávajú						platený potlesk			
				Ivan Olegovič Vasiliev						naše politické hnutie			
druh zemiaka								otázka na miesto				názov písmena	
								EČV Žiliny				v zastúpení (skr.)	
patriaci Endovi						vítajme, pozdravujeme							
ovál chleba (malý)						hľa					2. časť tajničky		

Správne vylúštenie tajničky z č. 8 znie: **Spomínať na SNP a ľudí v ňom je múdre.** Knihu posielame Jane Horvátovej do Považskej Bystrice.

Vylúštenie tajničky posielajte na adresu: Redakcia Bojovník, Štúrova 8, 815 72, alebo na e-mail: bojovník@szpb.sk.

BOJOVNÍK

Vydáva Slovenský zväz protifašistických bojovníkov • Šéfredaktorka Mgr. Lucia Illanitzová, tel. 57 20 37 34, e-mail sefredaktor@szpb.sk • Internet: http://www.szpb.sk, e-mail sekretariát@szpb.sk, redakcia: zlata.haringova@szpb.sk, fax 52 92 65 22 • Redakcia: Štúrova 8, 815 72 Bratislava • Neobjednané rukopisy a fotografie sa nevracajú • Vychádza dvojtyždenné, cena jedného čísla 0,44 € • Objednávky na predplatné prijíma každá pošta a doručovateľ Slovenskej pošty • Objednávky do zahraničia vybavuje Slovenská pošta, a.s., Stredisko predplatného tlače, Námestie slobody 27, 810 05 Bratislava, e-mail: zahranična.tlac@splosta.sk • Predaj v novinových stánkoch zabezpečuje MEDIAPRINT-KAPA, Pressgrosso, a.s., Vajnorská 137, 831 04 Bratislava • Tlač: DOLIS, s.r.o., Dostojevského rad 1, 811 09 Bratislava. Ročník XXXVI (LVII) • Podávanie novinových zásielok povolené Riaditeľom pošt pod č. 2606/93 zo dňa 27. 7. 1993 a RPR poštu Ba 12 z 15. 12. 1993 pod č. 191/93 • Index č. 49 036, ISSN 0323-2018 • Evidenčné číslo: EV 204/08

HISTORICKÝ KALENDÁR

1. mája

1945 – Veľkoadmirál Karl Dönitz sa stal nástupcom Adolfa Hitlera, pričom prevzal hlavné velenie a plnú moc.

2. mája

1945 – Berlínska posádka pod vedením generála Helmutha Weidlinga kapitulovala pred vojskami 1. ukrajinského a 1. bieloruského frontu na čele s maršalom Georgijom Žukovom. Sovieti ovládli hlavné mesto Nemecka Berlín.

4. mája

1924 – Na vrchu Bradlo nad Brezovou pod Bradlom položili základný kameň mohyly generála Milana Rastislava Štefánika. Autorom návrhu mohyly bol architekt Dušan Jurkovič.

5. mája

1945 – V Prahe vypuklo povstanie proti nemeckým okupantom, známe ako Pražské májové povstanie.

7. mája

1945 – V hlavnom stane vrchného veliteľa spojeneckých vojsk generála Dwighta Eisenhowera vo francúzskom Remeši (francúzsky – Reims) podpísali o 2. hod. 41 min. zástupcovia nemeckých ozbrojených síl – generálplukovník Alfred Jodl, generál admirál Hans-Georg Friedeburg, generál letectva Wilhelm Oxenius – predbežný protokol o bezpodmienečnej kapitulácii Nemecka.

8. mája

1945 – V sídle sovietskeho velenia v Karlshorste (berlínske predmestie) začali v prítomnosti sovietskeho maršala Georgija Konstantinoviča

Žukova, amerického generála Carla Andrewa Spaatza, britského maršala lorda Arthura Teddera, francúzskeho generála Jean de Lattre de Tassigny, nemeckého poľného maršala a šéfa vrchného veliteľstva wehrmachtu Wilhelma Keitela, admirála Hansa-Georga von Friedeburga a generála Luftwaffe Hansa-Jürgena Stumpffa rokovania o bezpodmienečnej kapitulácii Nemecka. Predstavitelia nemeckej armády podpísali Akt bezpodmienečnej kapitulácie nemeckých vojsk, ktorý nadobudol platnosť 9. mája.

9. mája

1945 – Minútu po polnoci nadobudla účinnosť dohoda o bezpodmienečnej kapitulácii nacistického Nemecka v druhej svetovej vojne, čím sa skončila vojna v Európe.

10. mája

1940 – Nemecko začalo prvú fázu západného ťaženia, keď bez vyhlásenia vojny vtrhlo do neutrálnych krajín Holandska, Belgicka a Luxemburska. – Vo Veľkej Británii podala demisiu vláda Nevilla Chamberlaina. Novým ministerským predsedom sa stal Winston Spencer Churchill.

1941 – Hitlerov zástupca v straníckom vedení a vedúci kancelárie NSDAP Rudolf Hess tajne odletel do Veľkej Británie, kde chcel dohodnúť s britskou vládou prímerie ešte pred začatím nemeckej ofenzívy na Východe. Hess zoskočil padákom v Škótsku neďaleko Glasgowu, kde ho britská tajná služba zajala a internovala do konca vojny. Po 24-hodinách Nemecko označilo Hessa za duševne chorého a jeho miesto vo vedení NSDAP prevzal Martin Borman.

Zdroj: TASR

ZRNKÁ HUMORU

V dedine zúri obrovský požiar. Na mieste zásahu sú hasičské zbroje zo širokého okolia. Pálava je ale tak veľká, že hasiči ani nemôžu prísť tak blízko k plameňom, aby mohli použiť striekačky. Zrazu prefrčí medzi nimi staré hasičské auto s dobrovoľnými hasičmi, vyskákajú von vo vražednej páľave, postriekajú sa vodou a začnú hasiť. O týždeň neskôr sú vyznamenaní za hrdinstvo a pri prevzatí peňaznej odmeny sa starosta pýta, čo s pe-

niazmi urobia. Hasiči sa usmejú: „Najskôr necháme opraviť brzdy...“

* * *

– Aký je rozdiel medzi milenkou a manželkou?

– Asi 30 kg.

* * *

– Štyri blondínky utekajú po meste pod jedným dáždnikom, no ani jedna z nich nezmokne. Ako je to možné?

– Neprší.

Zdroj: internet

Koláč ku káve

Potrebujeme: 3 hrnčeky hladkej múky, 1 hrnček cukru, 5 PL kakaa, štipku soli, 2 ČL sódy bikarbóny, 3/4 hrnčeka oleja, 2 hrnčeky studenej vody, 2 PL octu. Na upečený koláč: 2 kyslé smotany, 1 smotanu na šľahanie + stužovač šľahačky, 2 vanilkové cukry, strúhanú čokoládu na posypanie. **Ako na to:** Všetky suché ingrediencie zmiešame dohromady a potom pridáme mokré.

Dôkladne premiešame a pečieme na vymazanom a múkou vysypanom plechu v predhriatej rúre na 180 stupňov. Medzitým si vyšľaháme šľahačku so stužovačom a spojíme s kyslou smotanou a cukrom. Natrieme na vychladnutý múčnik a na vrch nastrúhame čokoládu. Hotový uložíme do chladničky. **Zdroj: internet**